

अध्याय एक शोध परिचय

अध्ययनको पृष्ठभूमि:

चल र चित्र दुई शब्द मिली बनेको चलचित्र तत्सम शब्द हो । नेपाली बृहत् शब्दकोशले चल्ने, काम्ने, हल्लिने, स्पन्दित हुने, हिँडडुल गर्ने, चलाउन सकिने वस्तु, जङ्गम, चञ्चलजस्ता तात्पर्यमा चल शब्दको प्रयोग गरेको छ भने चित्र शब्दलाई तस्बिर, फोटो, छाँया, चित्रपट, प्रतिमा, छवि आदिका अर्थमा प्रयोग गरिएको छ । यी दुवै शब्दहरूलाई समन्वय गरेर हेर्ने हो भने चलचित्र शब्दको शाब्दिक अर्थ गतिशील तस्बिर हुन आउँछ । शब्दकोशमा यसलाई बिजुलीका सहायताबाट रजतपटमा देखाइने चल्ने, फिर्ने कथात्मक नाट्यचित्र भनिएको पाइन्छ (न्यौपाने, २०७०:१९१) । चलचित्रको पहिलो सैद्धान्तिक चर्चा सन् १९१६ माहुगो मन्स्टर वर्गले गरेका थिए (पूर्ववत्) । सन् १९३२ मा रुडोल्फ आर्नहिले 'फिल्म एज. एन. आर्ट' नामक पुस्तकमा वास्तविक जीवन र चलचित्रको जीवनका बीचको भिन्नतालाई पर्गेल्लै चलचित्रको रुपवादी व्याख्या गरेका छन् (न्यौपाने, २०७०: १९१)।

सङ्गीत, नृत्य, गायन र अभिनयका माध्यमबाट चलचित्रले दर्शकहरूलाई मुग्ध गरिदिन्छ । भरतमुनिले भनेका छन् “यस्तो कुनै ज्ञान छैन, शिल्प छैन, विधा, कला छैन, योग छैन जुन नाटकमा छैन ।” यस भनाइबाट चलचित्रमा संसारका यावत् ज्ञान र मनोज्ञनका साधान समेटिएका हुन्छन् भन्ने कुरा पुष्टि हुन्छ । कार्ल गुस्ताभ जुडले “चलचित्र कुनै जासुसी कथा जस्तो हुन्छ, जसले कुनै पनि खतराबिना मानिसमा उत्तेजना, प्यास र तिसनाजस्ता डरलाग्दा अनुभवहरूलाई विरेचित गरी मानवीय समाजलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग पुऱ्याउँदछ” भनी परिभाषित गरेका छन् (पूर्ववत्) । त्यसैगरी लक्ष्मीनाथ शर्माले “विश्वमा भाषा, साहित्य, सङ्गीत, नृत्य, विज्ञान, दर्शन, चित्र, वास्तुकला, नाट्यकला आदि कलाहरूको जन्म भइसकेपछि सबै कलाहरूको सङ्गमका रुपमा एउटा सशक्त, प्रभावकारी र मनोरञ्जक कलाको विकास हुन गयो, जसलाई हामी चलचित्र भन्दछौं” भनी परिभाषित गरेका छन् (न्यौपाने, २०७०:१९१) ।

चलचित्रमा सबै किसिमका कलाहरूलाई आफूभित्र समेट्ने सामर्थ्य रहेको हुन्छ । साहित्य, चित्रकला, अभिनय कला, गीत, सङ्गीत, विज्ञान, प्रविधि, वाक्कला आदि सम्पूर्ण कलाको संयोजन चलचित्रमा हुने भएकाले सम्पूर्ण कलाहरूका विशेषता चलचित्रमा पनि विशेषता हुन् (न्यौपाने, २०७०: १९८) । अन्य कलाहरूले एकएक रुपबाट मात्र मानव जातिलाई सूचना र मनोरञ्जन, ज्ञान, सन्देश वा विचारको सम्प्रेषण गर्न सक्छन् भने चलचित्रले सबै किसिमका विचार वा सन्देशहरू एक साथ प्रस्तुत गर्न सक्छ (पूर्ववत्) । अरु विधाहरूले एक वा दुईमात्रसन्देशहरू अप्रत्यक्षरूपमा प्रस्तुत गरिरहेका हुन्छन् भने चलचित्रले अनेकौँ सन्देशहरूलाई मनोरञ्जनात्मक र विनोदप्रिय रुपमा प्रस्तुत गर्न सक्षम हुन्छ । चलचित्रमा कलाका, साहित्यका अभिनयका, गीतका, चित्रकला, मूर्तिकला र वास्तुकलाका विशेषताहरूलाई एकसाथ प्रस्तुत गर्ने सामर्थ्य रहेको हुन्छ (पृ १९१)।

भाषा मानवीय वस्तु हो । यसको विचार विनिमय वा सम्प्रेषणका लागि गरिन्छ । भाषाबिना मानव जीवन अपूरो हुन्छ । सामाजिक सम्पर्कको प्रभावशाली माध्यमका रुपमा रहेको भाषा विचार विनिमय साटासाट गर्ने प्रमुख साधन हो । भाषावैज्ञानिक सन्दर्भमा मानवीय उच्चारण अवयवद्वारा उच्चरित ध्वनि प्रतीकहरूको व्यवस्थालाई भाषा भन्ने गरिन्छ (न्यौपाने र अन्य, २०६७:३२) । भाषाकै

माध्यमबाट भाव विचार, इच्छा, चाहना आदि अभिव्यक्त गर्न सकिन्छ । भाषा समाज र वातावरणसापेक्ष हुन्छ । शिक्षित शिक्षित, उच्चवर्ग, मध्यवर्ग, निम्नवर्ग जस्ता सामाजिक स्तरअनुसार भाषाको प्रयोगमा भेद पाइन्छ । भाषाविना मानिस लाटो सरह हुन्छ । भाषाले नै मानिसलाई आधुनिकीकरण गर्नमा सहयोग गर्दछ ।

नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक र बहुसांस्कृतिक मुलुक हो । यहाँको भौगोलिक विविधताले पनि भाषिक स्थितिमा धेरै प्रभाव पारेको छ । तराई, पहाड र हिमाली प्रदेश गरी तीन भागमा विभाजित नेपालमा संसारका विभिन्न भाषा परिवारमध्ये पाँचवटा भाषा बोलिन्छन् । क्रमशः भारोपेली, भोटचिनियाँ, अग्नेली, द्रविडेली र एकल पहिलो, दोस्रो, तेस्रो, चौथो र पाँचौँ स्थानमा रहेका छन् । नेपालमा बोलिने विभिन्न भाषाहरूमध्ये भारोपेली भाषा परिवारअन्तर्गत पर्ने नेपाली भाषा बहुसङ्ख्यक नेपालीहरूले सम्पर्क भाषा, सरकारी कामकाजको भाषा र समृद्ध साहित्यिक भाषा हो ।

कुनै पनि भाषाका आफ्नै किसिमका विशेषताहरू हुन्छन् । भाषामा रहेका सङ्केत, वर्ण अथवा शब्दका माध्यमबाट सन्देशहरूलाई गोप्य र संक्षिप्त रूपमा आदनप्रदान गर्न यादृच्छिक अर्थयुक्त प्रणालीलाई कोड भनिन्छ । भाषाविज्ञानमा कुनै पनि भाषा प्रयोग गर्दा निस्कने ध्वनि, वर्ण, रूप, शब्द र वाक्य नै कोड हो । कोडमिश्रण पनि कोड परिवर्तनकै उपज मानिन्छ (भण्डारी, २०६०:४६) । भाषाका वक्ताहरूले अभिव्यक्तिका क्रममा एक भाषाको कोड अर्को भाषामा मिसाएर प्रयोग गर्नु नै कोडमिश्रण हो (भण्डारी, २०७०:४८) । नेपाली वक्ताको आफ्नो अभिव्यक्तिमा अङ्ग्रेजी भाषाको प्रयोग बीच बीचमा गर्छन् भने त्यहाँ कोडमिश्रण भएको मानिन्छ । यस किसिमको कोडमिश्रण भाषाको शब्द, पद, पदावली, उपवाक्य र वाक्यको स्तरमा देखिन्छ । यस किसिमको कोडमिश्रण अशिक्षितव्यक्तिहरूको तुलनामा शिक्षितव्यक्तिहरूमा बढी मात्रामा देखिन्छ । यस्ता किसिमका कोड भाषाहरूको पहिचान गर्ने हेतुले दुई नेपाली कथानक चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा भएका अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको खोजी यस अध्ययन प्रतिवेदनमा गरिन्छ ।

चलचित्रमा विचार वा सन्देश, कलाकार, भेषभूषा र शृङ्गार, दृश्यविधान, प्रकाश, ध्वनि, पूँजी, नाचगान, हँस्यौली, द्वन्द्व, भिडन्त आदि तत्व आवश्यक पर्दछ (पूर्ववत्) । यिनै तत्वका आधारमा कुनै पनि चलचित्र उद्देश्यसम्म पुग्न सफल हुन्छन् । नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा पनि चलचित्रका लागि आवश्यक पर्ने तत्वहरूको समिश्रण गरिएको पाइन्छ । शिक्षाको क्षेत्रमा कर्मशील भएर लाग्ने सम्पूर्ण शिक्षक, गुरुहरूको कथालाई समावेश गरी तयार पारिएको चलचित्र र गुरुहरूप्रति शिष्यहरूले देखाउने गुरुभक्तिको भावलाई समेटेर वि.सं. २०५१ सालमा निर्माण, प्रदर्शन भएको 'दक्षिणा' चलचित्रका निर्देशक तुलसी घिमिरे हुन् (WWW.Wikipedia.com) । यस चलचित्रमा तुलसी घिमिरे, निरुता सिंह, भुवन के.सी., भारती घिमिरे, पुकार गुरुङ, श्रवण घिमिरे... आदिको प्रमुख भूमिका रहेको छ । त्यसैगरी वि.सं. २०५८ सालमा प्रदर्शन भएका 'दर्पण छाँया २' चलचित्रको दोस्रो श्रृङ्खलाको रूपमा वि.सं. २०७४ सालमा प्रदर्शन भएको चलचित्र 'दर्पण छाँया २' हो । अग्रज स्रष्टाहरूप्रति उच्च सम्मान राख्दै युवावर्ग बिचको प्रेमभावलाई चलचित्रको मुख्य विषयवस्तु बनाइएको छ । यस चलचित्रमा पुष्पल खड्का, सहारा कार्की, श्रद्धा प्रसाईँ, फिरोज तिमल्सिना, सुमन घिमिरे, जीवन आचार्य, असीम शेर्पा, सरोज खनाल, वि.एस. राणा, भारती घिमिरे..... आदिको मुख्य भूमिका देख्न सकिन्छ । निर्देशक तुलसी घिमिरे कुशल निर्देशक,

गीतकार,सम्पादक र कलाकारका रूपमा चिनिन्छन् । उनले हालसम्म निर्देशन,सम्पादन र अभिनय गरेका चलचित्र र निर्माण मितिलाई निम्न तालिकामा देखाउन सकिन्छ :

तालिका नं. १:

तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशित चलचित्र र निर्माण वर्ष

क्र.सं.	चलचित्रका नाम	निर्माण वर्ष
१.	बाँसुरी	वि.सं. २०३८
२.	कुसुमे रुमाल	वि.सं. २०४२
३.	अन्याय	वि.सं. २०४५
४.	लाहुरे	वि.सं. २०४६
५.	चिनो	वि.सं. २०४८
६.	दुई थोपा आँसु	वि.सं. २०४९
७.	कोसेली	वि.सं. २०५०
८.	दक्षिणा	वि.सं. २०५१
९.	देउता	वि.सं. २०५३
१०.	बलिदान	वि.सं. २०५३
११.	रहर	वि.सं. २०५३
१२.	दर्पण छाँया	वि.सं. २०५८
१३.	लहना	वि.सं. २०५९
१४.	दुई किनारा	वि.सं. २०६४
१५.	माया त माया हो	वि.सं. २०६६
१६.	देश	वि.सं. २०६७
१७.	स्वर्गको परी	वि.सं. २०६७
१८.	मृगतृष्णा	वि.सं. २०६८
१९.	दृष्टिकोण	वि.सं. २०६९
२०.	गौतम बुद्ध	वि.सं. २०७३
२१.	दर्पण छाँया २	वि.सं. २०७४

स्रोत : (WWW.Wikipedia.com)

तुलसी घिमिरेले निर्देशन गरेका चलचित्रहरूमध्ये 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडको प्रयोग ठाउँठाउँमा भेट्न सकिन्छ । कोड मिश्रण एक सङ्केतात्मक पद्धति हो । यसबाट नै सन्देश विनिमय हुने गर्दछ । "एक भाषाबाट अर्को भाषामा वक्ताद्वारा गरिने परिवर्तन नै कोड मिश्रण हो"(रीतले रिचार्ड र अन्य, सन् १९८५:४३) । यसर्थ 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण बाक्लै भेट्न सकिन्छ ।

प्रस्तुत शोधप्रस्तावको शीर्षक नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण रहने छ र उक्त चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड भाषाको अध्ययन गरिने छ । यो

शोधप्रस्ताव त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषा शिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर दोस्रो वर्ष नेपाली.५९८ पाठ्यांशको आवश्यकता परिपूर्तिका हेतुले तयार गरिएको हो ।

समस्याकथन :

अनुसन्धान बौद्धिक र प्राज्ञिक समस्यामा आधारित सत्यतथ्य ज्ञान प्राप्त गर्ने खोजमूलक कार्य हो । यो आफैँमा जटिल र महत्त्वपूर्ण हुन्छ । अनुसन्धानका सिलसिलामा समस्यालाई अनुसन्धेय विषयका रूपमा लिइन्छ (भण्डारी र अन्य, २०७१:१२४) । अनुसन्धानको विषयवस्तु वा शीर्षक आफैँमा समस्यामूलक हुन्छ । शोधकार्य गर्नका लागि नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणशीर्षक चयन गर्नु नै समस्यामूलक विषय हो । चलचित्र सम्पूर्ण कलाहरूको समुच्चय प्राविधिक रूप हो, जसले मानवीय मनोविकारहरू विरेचित गर्दै सबै वर्ग, लिङ्ग र जातिलाई मनोरञ्जनका साथ केही सन्देश प्रवाह गर्दछ । यो कला, व्यवसाय र प्रविधिको नौलो सृजनात्मक त्रिवेणी हो, जसलेश्रव्य दृश्यको प्रभावकारी माध्यमबाटसमाज र जीवनको वैचारिक व्याख्या गर्दछ (न्यौपाने, २०७०: १९३)। दर्शकलाई मनोरञ्जन प्रदान गर्दै महत्त्वपूर्ण सन्देश दिने नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २'मा ठाउँठाउँमा भाषिक मिश्रण रहेको पाइन्छ । भाषिक मिश्रणभित्र पनि अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण देख्न सकिन्छ ।

वर्तमान चलचित्रहरूमा भाषिक मिश्रणहरू धेरै मात्रामा रहेको पाइन्छ । वि.सं. २०५१ सालमा तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशन भई प्रदर्शन भएको 'दक्षिणा' र वि.सं. २०७४ सालमा निर्देशन भई प्रदर्शन भएको 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा पनि निकै अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण भएको पाइन्छ । एक भाषाको प्रयोग भइरहेको बेला अर्को भाषाका शब्दहरू, वाक्यहरू एकआपसमा निकट रहेर उही वाक्विनिमयमा व्याकरणिक कोटिको मिश्रण हुनु कोड मिश्रण हो (गमपर्ज, सन् १९८७ :२४) । यसर्थ 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा पनि अङ्ग्रेजी भाषाका कयौँ शब्दहरूको मिश्रण देखिन्छ, जसले गर्दा सबै जसो दर्शकहरूले चलचित्र बुझे पनि भाषामा समस्या भेट्ने कुरा निश्चित छ । 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा रहेका अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणले निम्त्याउने समस्याहरूलाई निम्नानुसार देखाउन सकिन्छ :

क) 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको स्थिति कस्तो छ ?

ख) उक्त चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणका कारणहरू के के हुन् ?

ग) ती कोडहरू भाषातत्व (शब्द, पद, पदावली, उपवाक्य, वाक्य र पदवर्ग) का आधारमा कस्ता छन्?

घ) ती कोडहरू अर्थगत आधारमा कस्ता छन् ?

शोधको उद्देश्य :

समस्या कथनमा प्रयुक्त भएका समस्याहरूको अध्ययन गर्नु नै प्रस्तुत शोधप्रस्तावको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । त्यसैले प्रस्तुत शोधप्रस्तावको मुख्य उद्देश्यलाई निम्न बुँदामा देखाउन सकिन्छ :

क) 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको स्थिति पत्ता लगाउनु ,

ख) उक्त चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणका कारणहरू पत्ता लगाउनु ,

ग) ती कोडहरूको भाषातत्व (शब्द, पद, पदावली, उपवाक्य, वाक्य र पदवर्ग) आधारमा पहिचान गर्नु र
घ) तिनको अर्थको अध्ययन गर्नु ।

शोधको औचित्य र महत्त्व :

आजको वैज्ञानिक युगमा विज्ञान र प्रविधिका माध्यमबाट भित्रिएका नयाँ नयाँ ज्ञानका भण्डार पनि एउटा मात्र भाषाले परिपूर्ति गर्न सक्ने अवस्था छैन । विज्ञान र प्रविधिको बढ्दो उपयोग र ज्ञानको विस्फोटका कारण पनि नयाँ शब्दको निर्माण हुनुका साथै शब्द सापटी लिने प्रचलन अत्याधिक मात्रामा रहेको पाइन्छ । नेपाली साहित्यिक लेख्य भाषामा पनि मैथिली, नेवारी, तामाङ, बान्तवा, लिम्बू, थारु तथा विदेशी भाषा अङ्ग्रेजी, हिन्दी, उर्दु, फारसी लगायतका थुप्रै भाषाहरूको कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । प्रस्तुत अध्ययन प्रतिवेदन तयार पार्नुको औचित्य भन्नाले चलचित्रसँग सम्बन्धित सबै व्यक्तिहरूलाई यसमा भएको भाषिक मिश्रणको स्थिति थाहा दिनु हो । प्रस्तुत प्रतिवेदनले रङ्गकर्मी, दर्शक, स्रोता तथा यससँग सम्बन्धितसम्पूर्ण व्यक्तिहरूलाई यस चलचित्रमा भएका अङ्ग्रेजी भाषाका भाषिक कोड मिश्रणहरूको जानकारी गराउनु हो । जसले गर्दा एउटा भाषाद्वारा कुनै पनि मनोरञ्जन प्रदान गर्ने विषयको निर्माण हुन नसक्ने देखिन्छ ।

“एउटा भाषाबाट अर्को भाषामा वक्ताद्वारा गरिने परिवर्तन भाषिक मिश्रण हो”(रिचार्ड र अन्य, १९८५:४३) । यसर्थ मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रममा कोड मिश्रण र कोड परिवर्तनको अवस्था देखिन्छ । यसरी चलचित्रमा प्रयोग हुने भाषिक कोड मिश्रण तथा कोड परिवर्तनले स्रोता तथा दर्शकलाई प्रत्यक्ष असर गर्ने हुँदा यसको औचित्य रहेको देखिन्छ । विशेषतः यस चलचित्रमा शिक्षण पेसा तथा यससाग सम्बन्धित विषय रहेको हुँदा शिक्षक र विद्यार्थीसबैबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुनु र भाषाका चारै सिपको समेत विकास गराउनु यस शोधप्रस्तावको औचित्य ठहर्दछ । यस अध्ययनको औचित्य र महत्त्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ :

- नेपाली भाषामा अन्य भाषिक एकाइहरूको आगमन हुँदा नेपाली भाषाको भण्डार अभै समृद्ध हुने र आधुनिकीकरण हुँदै जाने,
- सबै जाति, भाषा र धर्म मान्ने व्यक्तिको अपनत्व नेपाली भाषाप्रति बढ्दै जाने,
- प्रस्तुत शोधकार्यबाट अनुसन्धानकर्ताको बौद्धिक क्षमताको विकास हुने,
- उक्त चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषाबाट के कति शब्दहरू आगमन भएका छन् सो कुरा पत्ता लगाई भावी दिन अन्य चलचित्र निर्माण गर्दा सबै दर्शक एवम् पाठकले बुझ्ने सरल किसिमको चलचित्र निर्माण गर्न टेवा पुग्ने ।

यस्तै प्रमुख कारणले गर्दा यस शोध प्रतिवेदनको महत्त्व र औचित्य उल्लेखनीय रहेको देखिन्छ ।

शोधको सीमा :

प्रस्तुत अध्ययन प्रतिवेदन नेपाली चलचित्र क्षेत्रका महान् निर्देशक, लेखक, सम्पादक तथा कलाकार तुलसी घिमिरेले निर्देशन तथा अभिनय गरेका चलचित्र ‘दक्षिणा’ र ‘दर्पण छाँया २’मा प्रस्तुत अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणमा केन्द्रित रहेर अध्ययन गरिएको छ । यस शोध प्रतिवेदनका सीमाहरूलाई निम्नलिखित बुँदामा देखाउन सकिन्छ :

- ‘दक्षिणा’ र ‘दर्पण छाँया २’ मा चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको सङ्कलन,

- उक्त चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणलाई भाषातत्व (शब्द, पद, पदावली, उपवाक्य, वाक्य र पदवर्ग) का आधारमा व्याख्या र विश्लेषण,
- प्रस्तुत अनुसन्धानमा कोड मिश्रणको कारण पत्ता लगाउन इटहरीका चलचित्रप्रेमी तथा विभिन्न पेशागत व्यक्तिहरूबाट मतावली विधिको प्रयोग गरी उनीहरूका विभिन्न राय सुभाबको सङ्कलन ।

पारिभाषिक शब्द तथा पदावलीहरू :

यस शोधकार्यमा पारिभाषिक शब्दहरूको प्रयोग हुने भएका कारण ती शब्दहरूको अर्थ निम्नानुसार रहेका छन् :

पुस्तकालयीय विधि : सम्बन्धित विषयवस्तुमा केन्द्रित भएर पुस्तकालयका प्रत्यक्ष रूपमा उपस्थित भई गरिने अध्ययन ।

कोड : कुनै भाषाको प्रयोग गर्दा अर्को भाषाका ध्वनि, वर्ण, रूप, शब्द, वाक्य नै कोड ।

कोडमिश्रण : वक्ताले एउटै सन्दर्भमा भाषिक अभिव्यक्ति गर्दा एकभन्दा बढी भाषिक भेद वा अन्य भाषाका कोडहरूको प्रयोग एउटै सङ्कथनमा हुनु ।

बहुभाषिकता : कुनै व्यक्ति वा समुदायको तीन वा सो भन्दा बढी भाषाहरूमाथिको क्षमता ।

प्राथमिक स्रोत : अनुसन्धान कर्ता स्वयम्ले पहिलो पटक प्रयोग गरेको तथ्य वा सामग्री ।

द्वितीयक स्रोत : अन्य अनुसन्धानकर्ता वा निकायले पहिले प्रयोग गरेका सामग्री ।

अध्याय दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा तथा धारणात्मकसंरचना

पूर्वकार्यको समीक्षा :

पुस्ताकालयीय अध्ययन मार्फत् कोड मिश्रणका सम्बन्धमा अनेकौं पक्ष तथा आधारमा अध्ययन अनुसन्धान गरिए पनि तथा अन्य थुप्रै नेपाली चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण विषयको अध्ययन तयार भए पनि नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणशीर्षकमा हालसम्म कहिले कतै पनि अध्ययन भएको पाइँदैन । यसर्थ यो अध्ययन नितान्त नयाँ भन्दा पनि यस चलचित्रमा भएको अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण सम्बन्धी प्रतिवेदन नयाँ रहनु नै अध्ययनको प्रमुख विषयवस्तु हो ।

नेपाली कोड मिश्रणका सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान त्यति धेरै भएको पाइँदैन जति अङ्ग्रेजीमा भएको छ । त्यसैले नेपाली भाषामा पाइएका अध्ययन अनुसन्धानलाई नमुना मानी अन्य विभाग तथा विषयमा भएका अध्ययनलाई यसको पृष्ठभूमि मानिएको छ । यस्ता विभिन्न विषय क्षेत्रमा गरिएका कोडसँग सम्बन्धित अध्ययनलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ :

बराल (सन् २००५) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट **इङ्लिस कोड मिक्सिङ्ग इन नेपाली सिनेमा** शीर्षकमा अनुसन्धान भएको पाइन्छ । (क) नेपाली सिनेमामा अङ्ग्रेजी भाषाको केकस्तो कोडमिश्रण पाइन्छ ? (ख) ती कोडहरू कुनकुन शब्दवर्गका हुन् ? (ग) तिनको आवृत्ति कति पटक भएको छ ? र (घ) तिनीहरूको कारण, सन्दर्भ, भाषिक प्रकार्य र वाक्यात्मक संरचना कस्तो छ ? जस्ता समस्याहरू रहेको पाइन्छ । नेपाली सिनेमामा अङ्ग्रेजी भाषाको कोडमिश्रण पत्ता लगाउनु, ती कोडहरूको शब्दवर्ग पहिचान गर्नु, ती कोडहरूको आवृत्ति पहिल्याउनु र ती कोडहरूको कारण, सन्दर्भ, भाषिक प्रकार्य र वाक्यात्मक संरचना पहिचान गर्नु उद्देश्य मानिएको छ । उक्त अध्ययनमा पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गर्दै नेपाली सिनेमामा कोडमिश्रणका कारण, सन्दर्भ, भाषिक प्रकार्य र वाक्यात्मक संरचनाको तहमा रहेर अध्ययन गरिएको पाइन्छ । उक्त अनुसन्धान कार्यको निष्कर्ष नेपाली चलचित्रमा सबैभन्दा बढी नामपद र क्रियापदमा कोडमिश्रण हुने र आवृत्ति चाहिँ नामपदमा हुने रहेको पाइन्छ (बराल, २००५:४६) ।

तुम्बाहाड (२००९) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट **इङ्लिस एण्ड नेपाली कोड मिक्सिङ्ग इन लिम्बू ल्याङ्गवेज** शीर्षकमा शोधकार्य भएको पाइन्छ । (क) नेपाली र अङ्ग्रेजी कोडहरूको केकस्तो मिश्रण पाइन्छ ? (ख) तिनीहरू कुनकुन भाषिक एकाइका हुन् ? जस्ता समस्याहरू रहेका छन् । नेपाली र अङ्ग्रेजी कोडहरूको मिश्रण पत्ता लगाउनु, ती कोडहरूको भाषिक एकाइ पहिल्याउनु आदि उद्देश्य राखिएको पाइन्छ । उक्त शोधका उद्देश्य चाहिँ पदवर्गका आधारमा अङ्ग्रेजी र नेपाली कोडमिश्रणका सन्दर्भहरू साथै अङ्ग्रेजी र नेपाली बिचको तुलनात्मक अध्ययन राखिएको छ । अङ्ग्रेजी र नेपाली कोडमिश्रण सम्बन्धी समस्यालाई समाधान गर्न पूर्वाञ्चल रेडियो प्रसारण केन्द्र धनकुटाबाट प्रसारित श्रावण महिनाको लिम्बूभाषी समाचारलाई प्रयोगात्मक विधिको रूपमा रहेको देखिन्छ । उक्त समाचार सम्प्रेषणमा नेपालीभन्दा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रण बढी रहेको निष्कर्ष पाइन्छ (तुम्बाहाड २००९:४७) ।

ढकाल (२०६९) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट अन्तर्मनको यात्रा संस्मरणात्मक कृतिमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अध्ययन शीर्षकमा शोधकार्य भएको पाइन्छ । उक्त शोधकार्यमा (क) भाषा तत्वका आधारमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको स्थिति कस्तो छ ? (ख) उक्त कृतिमा कोडमिश्रण हुनका कारणहरु केके हुन् ? जस्ता समस्याहरु रहेको पाइन्छ । यस अनुसन्धान कार्यमा (क) भाषाका तत्वका आधारमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रण हुनुका कारणहरु केके हुन् पत्ता लगाउनु जस्ता उद्देश्य रहेको पाइन्छ । यिनै समस्याहरुलाई समाधान गर्नु यस शोधकार्यको प्रमुख उद्देश्य रहेको पाइन्छ । पुस्तकालयीय ढाँचा र वर्णनात्मक विधिको प्रयोग गर्दै अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको अवस्था पहिचान गरी तिनीहरुको आवृत्ति र प्रतिशतका साथै व्याख्या र विश्लेषण पनि गरिएको पाइन्छ । समग्र कृतिमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडहरुको प्रयोग रहेको निष्कर्ष उक्त शोधकार्यको रहेको पाइन्छ ।

पौडेल (२०७०) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट सजिलो उपन्यासमा प्रयुक्त कोडमिश्रण शीर्षकमा अनुसन्धान भएको पाइन्छ । उक्त अनुसन्धान प्रतिवेदनमा (क) भाषा तत्वको आधारमा सबैभन्दा बढी के कस्ता पदको मिश्रण भएका छन् ? (ख) भाषिक एकाइका आधारमा कस्ता आवृत्ति र सङ्क्षिप्त कोडहरुको मिश्रण भएका छन् ? जस्ता समस्याहरु रहेको पाइन्छ । उक्त प्रतिवेदनमा रहेका समस्याहरुलाई सजिलो उपन्यासमा प्रयुक्त नेपाली र अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको विश्लेषणबाट पुरा गर्ने उद्देश्य राखिएको पाइन्छ । सजिलो उपन्यासमा प्रयुक्त नेपाली र अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको विश्लेषणमा पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गरिएको पाइन्छ । त्यसैगरी उक्त अनुसन्धान कार्यको विश्लेषण भाषा तत्वको आधारमा, भाषिक तहमा आवृत्ति र कोडमिश्रण हुनाका कारणहरुका बारेमा गरिएको पाइन्छ । सजिलो उपन्यासमा अङ्ग्रेजी भाषाका केही लामा वाक्यहरुले पाठकमा बोधको समस्या रहेको निष्कर्ष पाइन्छ (पौडेल, २०७०:५२) ।

लिम्बू (२०७०) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट इङ्लिस एण्ड नेपाली कोड मिक्सिड इन न्युज बुलेटिन (सन् २०१५) शीर्षकमा शोधकार्य गरिएको छ । उक्त शोधपत्रमा कुन-कुन शब्द तथा पदवर्गमा कोड मिश्रण भएका छन् ? कुन पदवर्गमा सबभन्दा बढी र कुनमा कोड मिश्रण कम भएका छन् ? र कोड मिश्रणका आवृत्ति कुन क्षेत्रमा बढी भएको छ? लगायतका समस्याहरुमा आधारित भई अध्ययन गरिन्छ । उक्त समस्यामा आधारित भई यसको पहिचानगत अध्ययन विश्लेषण गर्नु नै प्रमुख उद्देश्य रहेको पाइन्छ । प्राथमिक स्रोतअन्तर्गत अन्तर्वार्ता , प्रश्नावली, अडियोहरु र केही अभिलेखहरुको प्रयोग गरी शोधपत्र तयार पारिएको पाइन्छ । यसैगरी भाषातत्वका आधारमा कोड मिश्रणका विभिन्न तहहरु, पद, पदावली, उपवाक्य, वाक्य लगायतका र विशेषतः संज्ञा (नामपद) र सबैभन्दा कम चाँहि अव्ययमा कोड मिश्रण रहेको निष्कर्ष निकालिएको पाइन्छ (लिम्बू, २०७०:५७) ।

पन्धाक (२०७२)द्वारा नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, विश्वविद्यालय क्याम्पस त्रि.वि. कीर्तिपुरबाट लिम्बू लोकगीत पालाममा नेपाली कोडमिश्रण शीर्षकमा शोधकार्य भएको पाइन्छ । (क) पदवर्गका आधारमा कोडमिश्रण हुने परिवेश र सन्दर्भका बीच कस्तो तुलना रहेको छ ? (ख) प्रचलित पालाम गायन र पुरानो लिखित पालाम बीचमा देखा परेको कोडको स्थिति कस्तो छ ? जस्ता समस्या रहेको पाइन्छ । पदवर्गका आधारमा कोडमिश्रण हुने परिवेश र सन्दर्भका बीचतुलना गर्नु, प्रचलित पालाम गायन र पुरानो लिखित पालाम बीचमा देखा परेको कोडको स्थिति पत्ता लगाउनु यस शोधकार्यको उद्देश्य रहेको छ । साथै उक्त समस्याहरूलाई पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गरी निराकरण गर्ने उद्देश्य राखिएको पाइन्छ । समग्र शोधकार्यको निष्कर्ष पालाम गायन र पुरानो लिखित पालाममा कोडमिश्रण नभएको पाइन्छ (पन्धाक, २०७२:४९) ।

लिम्बू (२०७३) द्वारा नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, विश्वविद्यालय क्याम्पस त्रि.वि. कीर्तिपुरबाट लाटो पहाड कथा सङ्ग्रहमा प्रयुक्त कोड मिश्रणको अध्ययन गरिएको पाइन्छ । सो अध्ययनको प्रमुख समस्याहरूमा लिम्बू भाषामा कोड मिश्रण हुनुका कारणहरू के कस्ता रहेका छन् ? सो कथा सङ्ग्रहमा के कस्ता लिम्बू कोणहरूको मिश्रण भएका छन् ? र उद्देश्यहरूमा सो कथा सङ्ग्रहमा प्रयोग भएका लिम्बू कोड मिश्रण हुनुका कारणहरू पहिचान गर्नु , भाषा तत्वका आधारमा लिम्बू भाषाका कोड मिश्रणका आधारहरूको विश्लेषण गर्नु रहेका छन् । सो अध्ययन नमुना छनोट विधिका आधारमा प्राथमिक स्रोतलाई ग्राह्यता दिई तथ्याङ्क सङ्कलन गरेको पाइन्छ । उक्त अध्ययनमा कतिपय वाक्यहरू लामा, कतिपय पदावलीहरू सहज त कतिपय शब्दकोशको सहयोग लिनुपर्ने देखिन्छ र साहित्यमा कोड मिश्रण हुनुका अधिक कारणहरू रहेको निष्कर्ष पाइन्छ (लिम्बू, २०७३ : ४७) ।

वाग्ले (२०७३) द्वारा त्रि.वि. विद्यालय कीर्तिपुरबाट खुशी आत्मसंस्मरण अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण अध्ययनको शीर्षकमा शोधपत्र तयार गरिएको पाइन्छ । यस शोधपत्रमा खुशी आत्मसंस्मरणमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी भाषिक कोडको पहिचान गर्नु, खुशी आत्मसंस्मरणमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणका कारण र उपयुक्तता पहिल्याउनुलाई समस्याका रूपमा लिइएको छ भने उक्त शोधमा भाषातत्वका आधारमा खुशी आत्मसंस्मरणमा प्रयुक्त कोडहरूको विश्लेषणात्मक अध्ययन गरिएको छ । पुस्तकालयीय तथा वर्णनात्मक विधिको प्रयोग गरी तयार पारिएको यस शोधकार्यमा भाषिक तत्वका आधारमा नै अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ । अङ्ग्रेजी कोडहरूको प्रयोगले आत्मसंस्मरणलाई स्तरीय बनाइए पनि पाठक वर्गका लागि जटिल रहेको र शब्दकोशको समेत प्रयोग गर्नुपर्ने निष्कर्ष पाइन्छ (वाग्ले, २०७३: ५५) ।

कटवाल (२०७३) द्वारा नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, विश्वविद्यालय क्याम्पस त्रि.वि. कीर्तिपुरवाटरुकमाङ्गद कटवालका आत्मकथामा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अध्ययन शीर्षकमा शोध पाइन्छ । उक्त शोधका (क) त्यस आत्मकथामा केकस्ता अङ्ग्रेजी कोडहरु प्रयोग भएका छन् ?, (ख) उक्त कृतिमा प्रयुक्त कोडलाई भाषिक तपवका आधारमा कसरी विश्लेषण गर्न सकिन्छ ?, (ग) उक्त कृतिमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रण हुनुको सन्दर्भ र उपयुक्तता छ वा छैन ? जस्ता कुरालाई समस्या कथनका रूपमा राखिएको पाइन्छ भने उक्त आत्मकथामा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोडहरुको पहिचान गर्नु, आत्मकथामा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोडलाई भाषिक तपवका आधारमा विश्लेषण गर्नु, उक्त आत्मकथामा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रण हुनुको सन्दर्भ र उपयुक्तता पत्ता लगाउनु शोधकार्यका उद्देश्यहरु रहेका छन् । उक्त अनुसन्धान मूलतः वर्णनात्मक विधि र पुस्तकालयीय ढाँचामा आधारित भएर तयार गरिएको पाइन्छ ।

उपर्युक्त अध्ययन अनुसन्धानहरु एक आपसमा अन्तःसम्बन्धित रहेका पाइन्छन् । भाषातत्त्वका आधारमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अध्ययनलाई शोधपत्रको विषय बनाइनुको कारण पनि त्यस किसिमको अन्तःसम्बन्ध पाइनुलाई स्वाभाविक प्रक्रिया मान्न सकिन्छ । यी पूर्वकार्यका समीक्षाबाट प्रस्तुत शोध कार्य सम्पन्न गर्न समेत थप सहयोग प्राप्त भएको छ । यसका साथै शोधपत्रमा रहेका कमी कमजोरीबाट सजग रहँदै त्यस किसिमको त्रुटिबाट बच्न समेत थप सहयोग प्राप्त भएको छ ।

यसरी नेपाली भाषामा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रण सम्बन्धी विभिन्न विद्वान्, अनुसन्धानकर्ता, खोजकर्ता तथा शोधार्थीहरुले अध्ययनहरु गरेको पाइन्छ । यसै क्रममा माथिका अनुसन्धानहरुमा नेपाली भाषामा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अवस्था, कोडमिश्रणको कारण, भाषा तत्त्वका आधारमा विश्लेषण गरेको पाइन्छ । त्यस्तै भाषिक तह र व्याकरणिक कोटिहरुका आधारका व्याख्या विश्लेषण, शब्दभण्डार तथा कोडमिश्रणको अध्ययन हालसम्म अन्य शीर्षकमा भएको पाइए पनि नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण शीर्षक नितान्त नयाँ भएको पाइन्छ ।

पूर्वकार्यको उपयोगिता:

कुनै पनि अध्ययन अनुसन्धान गर्नका लागि विभिन्न सैद्धान्तिक धारणा तथा स्रोत सामग्रीहरुको आवश्यक पर्न जान्छ, प्रस्तुत शोधकार्यका लागि अधिल्ला कार्यमा भएका अध्ययन अनुसन्धानबाट विभिन्न सैद्धान्तिक धारणा, स्रोत सामग्री र प्रयोगात्मक कार्यहरु यस कार्यका लागि निकै उपयोगी बन्न पुगेको छ । यस कार्यलाई सरल र सार्थक बनाउनका लागि पूर्वकार्यबाट नै अवधारणाहरु लिइएको छ । जस्तै पन्धाकद्वारा भाषा र भाषिका बारेमा सैद्धान्तिक धारणा विभिन्न आरेखहरु गरेका छन् । त्यस्तै लिम्बूबाट व्याख्या विश्लेषणका तरिकाहरु, प्रस्तुतीकरण र तालिकीकरण आदि लिइएको छ ।

शोध सन्दर्भमा अध्ययनको स्थिति किटान गर्न, शोधको महत्व दर्साउन, अनुसन्धानमा देखिएका रिक्तता पत्ता लगाउन, शोधसँग सान्दर्भिक सामग्रीहरू पत्ता लगाउन र बहुमूल्य शोध सम्बन्धी प्रयासमा अनावश्यक पुनरावृत्ति हटाउन पनि पूर्वकार्यको निकै उपयोगिता रहेको छ । समग्रमा वर्णनात्मक र पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गर्न प्रस्तुत अध्ययन सम्पन्न गर्नका लागि विभिन्न स्रोतबाट लिइएका स्रोत र सामग्रीहरूले सहयोग पुऱ्याउनका साथै प्रस्तुत अध्ययन सरल, अर्थपूर्ण र सम्पन्न गर्न सबै पक्षमा विभिन्न चरणमा पूर्वकार्य उपयोगी रहेको छ । प्रस्तुत शोधको प्रारूप निर्माण, सामग्री सङ्कलन, सामग्रीको वर्गीकरण र विश्लेषणका निम्ति पूर्वकार्यहरूको उपयोग गरिएको छ ।

पूर्वकार्यको उपयोगितालाई बुँदागत रूपमा निम्नानुसार हेर्न सकिन्छः

- (क) अध्ययनलाई सरल र अर्थपूर्ण रूपमा सम्पन्न गर्न बराल (सन् २००५) को शोधकार्यको उपयोग गरिएको छ ।
- (ख) अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गर्न विभिन्न स्रोतबाट लिइएको स्रोत र सामग्रीहरूले सहयोग पुऱ्याउँछ भन्ने कुरा तुम्बाहाङ (२००९) को शोधकार्यको प्रयोग गरिएको छ ।
- (ग) शोधसँग सान्दर्भिक सामग्री पत्ता लगाउन, सामग्री सङ्कलन, वर्गीकरण र विश्लेषणका निम्ति लिम्बू (२०७०) को पूर्वकार्यको उपयोग गरिएको छ ।
- (घ) शोधका सन्दर्भमा अध्ययनको स्थिति किटान गर्न शोधको महत्व दर्साउन, अनुसन्धानमा देखिएका रिक्तता पत्ता लगाउन पौडेल (२०७०) को शोधकार्यको उपयोग गरिएको छ ।

सैद्धान्तिक अवधारणा :

प्रस्तुत शोधकार्यको सैद्धान्तिक अवधारणालाई प्रष्ट पार्न प्रायोगिक भाषाविज्ञानका मानक पुस्तकहरूको सहायता लिइएको छ । यसका साथसाथै प्राप्त पूर्वकार्यका आधारमा अध्ययनका सीमा तथा अध्ययन विधिको निर्धारणका लागि सहयोगी रूपमा लिइएको छ । मानवीय उच्चारण अवयवबाट निस्कने सार्थक ध्वनिलाई नै भाषा भनिन्छ । भाषा विचार विनिमयको एक सशक्त माध्यम हो । मानवले बोल्ने भाषामा विविधता धेरै मात्रामा पाइन्छ । ती विविधतामय भाषामा पनि प्रमुखतः दुई अवस्था देखिन्छन्, ती हुन् : कोड मिश्रण र कोड परिवर्तन ।

कोड मिश्रण कोड परिवर्तनकै उपज हो । वक्ताले एउटै सन्दर्भमा भाषिक अभिव्यक्ति गर्दा एकभन्दा बढी भाषिक भेद वा भाषाका कोडहरूको प्रयोग एउटै सङ्कथनमा गर्दछ, भने त्यसलाई कोड मिश्रण भनिन्छ । भाषाका वक्ताहरूले अभिव्यक्तिका क्रममा एक भाषाको कोड अर्को भाषामा मिसाएर प्रयोग गर्नु कोड मिश्रण हो (पौड्याल र भण्डारी, २०७२:४७) । कोड मिश्रणमा एउटै सङ्कथनमा एउटै भाषाका विविध भेद वा विभिन्न भाषाका कोडको प्रयोग हुन्छ । भाषामा शब्दको स्तर, पदावली, उपवाक्य तथा वाक्यको स्तरमा कोड मिश्रण देखिन्छ । द्विभाषिक वा बहुभाषिक समुदायमा कोडमिश्रण बढी भेटिन्छ । यस्तो समुदायका वक्ताहरूले भाषिक व्यवहारमा विविध भाषा वा भाषिक भेदको मिश्रण गरेको पाइन्छ ।

यसप्रकार एउटा सन्दर्भमा प्रयोग भएको भाषिक सङ्कथनमा भिन्नभिन्न भाषिक भेद वा भिन्न भाषाका कोडको मिश्रण भएको स्थिति नै कोड मिश्रण हो, जस्तै: 'एक्चुअल्ली पोलिटिकल

पार्टीहरूले राष्ट्रको विकासका निम्ति आफ्नो पार्टी र कार्यकर्ताको विहेवियरमा चेन्ज गर्नुपर्छ तब मात्र राष्ट्रको डेभलपका निम्ति सहज इन्भारोमेन्ट बन्न जान्छ । यस उदाहरणमा नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषाका कोडहरूको मिश्रित प्रयोग गरिएकाले कोड मिश्रण भएको पाइन्छ । विशेषगरी कोड मिश्रण शिक्षित समुदायका वक्ताले बढी मात्रामा गरेको पाइन्छ (पौड्याल र भण्डारी, २०७२:४७) ।

कोड मिश्रण र कोड परिवर्तन समान अर्थ लाग्ने खालका जस्ता भए पनि यिनका बिचमा केहीकेही अन्तर पक्षहरू पाइन्छन् । वक्ताले भाषाको प्रयोग गर्ने क्रममा एउटा भाषा वा त्यसको एउटा रुपवाट अर्को रुपमा परिवर्तन गर्नुलाई कोड मिश्रण भनिन्छ । कोड परिवर्तनकै क्रममा कोड मिश्रण हुन्छ तर कोड मिश्रणमा अर्को भाषाको आशिक प्रयोग मात्र हुन्छ । कोड मिश्रण भनेको कुनै भाषाको पद, पदावली, उपवाक्य र वाक्य कुनै अर्को भाषामा समाहित हुनु हो । कोड परिवर्तन न्यूनतम वाक्यदेखि लिएर सङ्कथन स्तरसम्म एक भाषादेखि अर्को भाषामा हुने परिवर्तन हो (गौतम र चौलागाईं) ।

कोड मिश्रण भाषा प्रयोक्ताले विभिन्न कारणले प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । प्रमुखतः

- (क) आवश्यकताको पूर्तिका लागि,
- (ख) द्रुततर विचार सम्प्रेषणका लागि ,
- (ग) समय सदुपयोगका लागि,
- (घ) उच्च प्रतिष्ठा देखाउनका लागि,
- (ङ) आपसी सम्पर्क कायम राख्नका लागि,
- (च) अभिव्यक्तिलाई प्रभावशाली बनाउनका लागि र
- (छ) भाषिक विस्तार तथा आधुनिकीकरणका लागि ।

यी र यस्ता अन्य कारणले प्रयोगकर्ताले कोड मिश्रण गर्ने गरेको पाइन्छ । यसरी हेर्दा कोड मिश्रण आकस्मिक तथा निरुद्देश्यका लागि हुने गरेको देखिन्छ । अहिलेको समयमा भने यसको प्रयोग क्षेत्र अझ विस्तारित हुँदै गएको पाइन्छ । वर्तमान समाज एकभाषी मात्र नभएर बहुभाषी समाज भएकाले पनि अधिकतम रूपमा कोड मिश्रण हुने गरेको देखिन्छ । यसरी भाषाको अध्ययन गर्दै जाने हो भने विशेषतः दुई अवस्था अर्थात कोड परिवर्तन र कोड मिश्रणको अवस्था देखिन्छ । श्रवण गर्दै जाँदा यी एकै जस्तो लागे पनि यी दुईमा तात्त्विक भिन्नता पाइन्छ । यसर्थ यी दुई बीच थप प्रस्ट हुन र यी दुई बीच के कस्ता समानता तथा भिन्नता छन् भन्ने सम्बन्धमा स्पष्ट हुने प्रयास यहाँ गरिन्छ :

कोड परिवर्तन र कोड मिश्रण बीच समानता:

- क) एक भाषावाट अर्को भाषालाई अर्थगत सहयोग प्रदान गर्नु,
- ख) दुवैका लागि द्विभाषिक र बहुभाषिक समूहको जरूरी पर्नु,
- ग) समान उद्देश्य पूर्तिका लागि आवश्यक पर्नु,
- घ) अन्य भाषाका प्रभाववाट कोड परिवर्तन र कोड मिश्रण दुवैको सिर्जना हुनु.....

कोड परिवर्तन र कोड मिश्रण बीच भिन्नता :

क्र.सं.	कोड परिवर्तन	क्र.सं.	कोड मिश्रण
क.	कोड परिवर्तन एउटै संवादमा कुनै एक भाषाबाट अर्को भाषामा परिवर्तन गर्नु हो ।	क.	कोड मिश्रण भाषिक तत्वका आधारमा अर्को भाषाको भाषिक संस्थामा मिसिने प्रक्रिया हो ।
ख.	यो परिवर्तन प्रक्रियाका रूपमा रहेको हुन्छ ।	ख.	यो कोड परिवर्तनको परिणाम स्वरूप हुन्छ ।
ग.	यो पूर्ण रूपको परिवर्तन हो, जस्तै : यु गेट इनफर्मेसन ? आज अर्न्तवार्ता हो ।	ग.	यो आंशिक परिवर्तन हो, जस्तै : आजको इन्टरव्यु खराब भयो ।
घ.	यो अन्तरवाक्यात्मक तहमा रहेको हुन्छ ।	घ.	यो वाक्यात्मक तहमा रहेको हुन्छ ।
ङ.	यो कोड मिश्रणभन्दा पहिले हुने प्रक्रिया हो ।	ङ.	यो कोड परिवर्तन पछि हुने प्रक्रिया हो ।
च.	यसको अर्थबोधमा केही समय लाग्छ ।	च.	यसको अर्थबोधमा खासै समय लाग्दैन ।
छ.	यो औपचारिक प्रकृतिको हुन्छ ।	छ.	यो औपचारिक र अनौपचारिक दुवै प्रकृतिको हुन्छ ।

(लिम्बू, २०७३ : पृष्ठ सङ्ख्या २३)

यसरी श्रवण गर्दा कोड परिवर्तन र कोड मिश्रण एउटै लागे पनि अध्ययनगत आधारमा यसले प्रदान गर्ने अर्थहरू फरक रहेको कुरा माथि उल्लिखित तालिकाबाट प्रमाणित हुन्छ ।

अतःकोड मिश्रणको प्रयोगक्षेत्र हालको समयमा विश्वव्यापी छ । हरेक क्षेत्र तथा स्थानमा कोड मिश्रणको अवस्था व्यापक छ । कुनै पनि क्षेत्र कोड मिश्रणको प्रभावबाट अछुतो छैन । जाति,वर्ग,समुदाय, पेसा,विद्यालय, राजनीति लगायत हरेक क्षेत्रमा कोड मिश्रणको अवस्था व्यापक देखिन्छ । त्यसमा पनि मनोरञ्जनको क्षेत्रमा पनि यसको प्रयोग धेरै मात्रामा रहेको पाइन्छ । मनोरञ्जनको क्षेत्रमध्ये चलचित्रलाई मात्र लिने हो भने पनि यसमा कोड मिश्रणको अधिक प्रयोग रहेको स्पष्ट हुन्छ । मानिस आफ्नो काम, व्यस्तताका कारण आफूलाई बोधो महसुस गर्छ । यही बोधोपना वा अल्छीपना हटाउनका लागि मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमको सहारा लिन्छ ।

मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रमअन्तर्गत पनि चलचित्रलाई नै पहिलो रोजाइमा राख्छ । अनि उसले हेर्ने चलचित्र जुनसुकै भए पनि त्यसबाट ऊ आनन्दित हुन्छ । यस्तो अवस्थामा दर्शकले हेर्ने चलचित्रमा कोड मिश्रणको अवस्थाधेरै भेटिन्छ । चलचित्रमा अभिनित कलाकारहरुले शब्ददेखि पद,पदावली,उपवाक्य, वाक्य तथा पूर्ण सङ्कथनसम्म नै कोड मिश्रण गर्ने गरेको देखिने हुँदा यसै सिद्धान्तमा केन्द्रित भई तुलसी घिमिरेद्वारा अभिनित र निर्देशित *नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययन गरिएको छ ।*

अध्याय तीन

अध्ययन विधि तथा प्रक्रिया

अध्ययनको संरचना :

प्रस्तुत शोधकार्य नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणगुणात्मक प्रकृतिको रहेको छ । यस शीर्षकमा केन्द्रितरही चलचित्रमा अभिनित कलाकारहरूले चलचित्रको समयावधिभर अङ्ग्रेजी कोडको प्रयोग के कति गर्ने गर्दछ, भन्ने पक्षको वस्तुपरक ढङ्गबाट अध्ययन गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गरी प्राथमिक र द्वितीयक स्रोतका सामग्रीहरूको प्रयोगले शोधकार्य गरिएको छ । यस शोधकार्यमा 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्र प्राथमिक स्रोतको सामग्री रहेका छन् भने चलचित्र सम्बन्धित विभिन्न पुस्तकहरू, पत्रपत्रिका, इन्टरनेटका सूचनाहरू द्वितीयक स्रोतका सामग्रीहरू रहेका छन् । त्यसमा पनि पाठ्यपुस्तक, यस अघि सम्पन्न भैसकेका शोध प्रतिवेदन, इन्टरनेट र केही पत्रपत्रिकाको प्रयोगगरी गुणात्मक किसिमले प्रस्तुत नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणशीर्षकमा शोध प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

जनसङ्ख्या / नमुना छनोट :

प्रस्तुत शोधकार्यका लागि तुलसी घिमिरद्वारा निर्देशन गरिएका चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' लाई जनसङ्ख्या मानिएको छ । साथै उक्त चलचित्रमा अभिनित रहेका पात्र वा कलाकार पनि जनसङ्ख्या रहेका छन् । त्यसैगरी उक्त चलचित्रमा रहेको संवादलाई यस शोधकार्यको नमुनाको रूपमा लिइएको छ । 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अभिनित कलाकारले भाषा बोल्दाका समयमा प्रयोग गरेका अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणलाई नमुना छनोट मानिएको छ ।

उपकरणको निर्माण :

प्रस्तुत शोधकार्यका लागि तुलसी घिमिरद्वारा निर्देशन गरिएका चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' भित्र देखिएका अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणलाई चलचित्र हेरी पत्ता लगाई परिशिष्टमा राखिएको छ । नमुना छनोटमा देखा परेका प्राथमिक र द्वितीयक सामग्रीहरूको निर्माण 'दक्षिणा' चलचित्र, 'दर्पण छाँया २' चलचित्र, चलचित्र सम्बन्धी पुस्तक तथा इन्टरनेटका तथ्यहरूबाट उपकरणको निर्माण गरिएको छ ।

उपकरणको परीक्षण :

प्रस्तुत शोधकार्यमा उल्लिखित उपकरणको परीक्षणका निम्ति चलचित्र निर्देशक, चलचित्र विशेषज्ञ, चलचित्रसम्बन्धी जानकार व्यक्ति, भाषाविज्ञका साथै शब्दकोशको समेत सहायता लिइएको छ ।

तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया :

प्रस्तुत नेपाली चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' मा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणशीर्षकको अध्ययन गर्नका लागि प्रमुखतःपुस्ताकालयीय विधिको अवलम्बन गर्दै यस अधि सम्पन्न भैसकेका विभिन्न शोध प्रतिवेदनलाई आधारमानी अध्ययन विश्लेषण गर्ने प्रयास गरिएको छ । सो विधिमाफत प्राप्त भएका तथ्य तथा सामागीहरूको सङ्कलन,विभिन्न विज्ञ तथा दक्ष व्यक्तिहरूसाग छलफल, स्वयम् 'दक्षिणा' चलचित्र र'दर्पण छाँया २' चलचित्र, यससँग सम्बन्धितश्रव्यर दृश्य सामग्रीको प्रयोगर प्रत्यक्ष गरी यो शोध प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

तुम्बाहाड (२००९) द्वारा मिश्रित भाषिक कोडहरूलाई पदवर्गका आधारमा विश्लेषण गर्न गरिएको शोध प्रतिवेदनको सहयोगमा,पौडेल (२०७०) द्वारा अध्ययनमा आएका कोडहरू भाषिक तहमा राखी कुन कुन तहमा कस्ता कोडहरू आएका छन् भनी गरिएको अध्ययनलाई आधारमानी यस शोध प्रतिवेदन तयार पारिएको छ । त्यसैगरी पन्धाक (२०७२)द्वारा लिखित पालाममा नेपाली कोड मिश्रण को सहयोगमा कोडहरूको अध्ययन लगायतका अन्य शोध प्रतिवेदनको सहयोगबाट यो शोध प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

यसरी विभिन्न शोध प्रतिवेदन सम्पन्न भैसकेका र इन्टरनेटमा उपलब्ध भएका स्रोत तथा साधानहरूलाई सङ्कलनगरी यस शोध प्रतिवेदनलाई पूर्णता दिने प्रयास गरिएको छ । गुणात्मक तवरबाट अध्ययन गरिएको यस शोध प्रतिवेदनमा अङ्ग्रेजी कोडहरूलाई विभिन्न तालिकामा तालिकाबद्ध समेत गरी देखाइएको छ ।

तथ्याङ्कको विश्लेषण :

प्रस्तुत शोधकार्यका लागि 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोडहरूको आवृत्तिको तालिकीकरण भाषिक तह (शब्द, शब्दावली, उपवाक्य, वाक्य तथा पदवर्ग) लाई आधार मानी त्यसको व्याख्या विश्लेषण गरिएको छ । यसका साथै प्रश्नावलीमा उल्लिखित दर्शकहरु तथा अन्य व्यक्तिहरूका अभिमतलाई सङ्कलन गरी उनीहरूले दिएका मत, सुझाव र सल्लाहका आधारमा तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषणका गरिएको छ ।

अध्याय : चार नतिजा र छलफल

परिचय :

चलचित्र सम्पूर्ण कलाहरुको समुच्चय प्राविधिक रूप हो , जसले मानवीय मनोविकारहरु विरेचित गर्दै सबै वर्ग, लिङ्ग र जातिलाई मनोरञ्जनका साथ केही सन्देश प्रवाह गर्दछ । यो कला, व्यवसाय र प्रविधिको नौलो सृजनात्मक त्रिवेणी हो, जसले श्रव्य दृश्यको प्रभावकारी माध्यमबाट समाज र जीवनको वैचारिक व्याख्या गर्दछ (न्यौपाने, २०७० : १९३) ।

चलचित्रले मानिसलाई मनोरञ्जनका साथसाथै ज्ञान पनि दिने गर्दछ । आम दर्शकको मन मस्तिष्कमा सदैब रहने,कहिल्यै नबिर्सिने, अरुलाई सुनाउन पनि गर्व महसुस गर्ने वातावरण सिर्जना हुने प्रकृतिका चलचित्रहरु निर्माण निर्देशन गर्ने जो सुकै चलचित्रकर्मीको इच्छा रहने हुन्छ । आफूले निर्माण गरेको चलचित्र धेरै दिनसम्म चलचित्र हलमा चलिरहोस् भन्ने जोकोही चलचित्रकर्मीको इच्छा हुन्छ । यसो भनिरहँदा चलचित्रकर्मीले चलचित्र निर्माण गर्दा धेरै कुरामा विचार पुऱ्याउन जरुरी हुन्छ । चलचित्रको विषयवस्तु अर्थात कथावस्तु, कथालाई सुहाउने अभिनय गर्न पोख्त कलाकार, परिवेश, संवाद, गीत सङ्गीत आदि इत्यादि जेजे आवश्यक पर्ने हो सो कुरामा ध्यान दिन जरुरी छ । अहिले कस्ता विषयवस्तु वा कथावस्तुले सुसज्जित भएका चलचित्रको बजारमा माग छ, त्यो कुरालाई ख्याल गरी चलचित्र निर्माण गर्नु उपयुक्त ठहर्छ ।

वर्तमान नेपाली चलचित्र निर्माण गर्नेको लर्को ज्यादै नै देख्न सकिन्छ भने ती जति पनि चलचित्र निर्माण गरिएका छन्, त्यसमा एकाध दुई चलचित्र मात्रै सफल भएका छन् भने बाँकी सबै असफल अर्थात चलचित्रकै भाषामा भन्दा फलप भएका छन् । त्यही भएर चलचित्र निर्माणको अनुमति दिने तथा जाँच गरी प्रदर्शनको इजाजत दिने माथिल्लो निकाय नेपाल चलचित्र विकास बोर्डले सबै कुराको अनुसन्धान गरी बरु कम चलचित्र निर्माण गर्ने, निर्माण भएका सबै चलचित्र सफल बनाउने योजना ल्याउन आवश्यक देखिन्छ । दर्शकले चलचित्र हेर्दा पैसा तिरेर हेर्ने हुँदा पैसा असुल हुने चलचित्र निर्माण गर्नु सबै चलचित्रकर्मीको कर्तव्य हुन जान्छ । यसरी चलचित्र निर्माण निर्देशन गर्ने सवालमा तुलसी घिमिरे अत्यन्त सावधानी अपनाउँछन् । उनी चलचित्र बनाउँदा त्यो समयमा कस्तो कथावस्तु भएका चलचित्रको माग बढी छ,, त्यो कुरालाई बुझी चलचित्र निर्माण गर्ने गर्दछन् । त्यही भएर उनले निर्माण निर्देशन गरेका चलचित्र उत्कृष्ट हुने गर्छन् । यसैले उनलाई नेपाली चलचित्रको क्षेत्रमा सफल निर्माता तथा निर्देशकको सूचीमा राखिन्छ ।

यस अध्ययन प्रतिवेदनमा तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशन गरिएका निम्न दुई चलचित्रभित्र कलाकारले के, कस्ता र कति अङ्ग्रेजी भाषाका कोडहरु बोल्छन् सो प्रस्तुत गरिन्छ :

तालिका नं. २:

अध्ययन अनुसन्धान गर्न लागिएका मुख्य दुई चलचित्रको नाम र निर्माण वर्ष

क्र.सं.	चलचित्रका नाम	निर्माण वर्ष
१.	दक्षिणा	वि.सं. २०५०
२.	दर्पण छाँया २	वि.सं. २०७४

स्रोत : (WWW.Wikipedia.com)

चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २'

चलचित्र 'दक्षिणा' :

'दक्षिणा' चलचित्र २०५०सालमा तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशित अत्यन्त उत्कृष्ट चलचित्र हो । एउटा गुरुले ज्ञान दिएका वा शिक्षा दिएका शिष्य वा विद्यार्थीहरूले गुरुलाई कस्तो प्रकारको उपहार वा दक्षिणा दिनुपर्छ भन्ने मूल सन्देश दक्षिणा चलचित्रमा देख्न सकिन्छ । तुलसी घिमिरेले निर्देशन गरेका अन्य चलचित्रहरूमध्ये यो एक उत्कृष्ट चलचित्र हो । अजम्बरी फिल्मस् प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीको प्रस्तुतिमा निर्माण भएको यस चलचित्रमा तुलसी घिमिरे, निरुता सिंह, भुवन के.सी., भारती घिमिरे, पुकार गुरुङ र श्रवण घिमिरेको प्रमुख भूमिका देख्न सकिन्छ । तुलसी घिमिरे स्वयम्ले नै यस चलचित्रको कथावस्तु लेखेका र रन्जीत गजमेरले यस चलचित्रको सङ्गीत भरेका हुन् । काठमाडौं, नगरकोट, ककनी र कालिङपोडका ठाउँहरूमा यस चलचित्रको छाँयाङ्कन गरिएको पाइन्छ । ईश्वर गदाल र दिनेश सापकोटाको सहायक निर्देशन तथा सम्पादन रहेको यस चलचित्रमा द्वन्द्व विजय सुब्बाको रहेको छ । नृत्य कमल राई र भारती घिमिरेले संयुक्त रूपमा गरेका छन् भने चलचित्रमा प्रयुक्त ध्वनी ज्योति राना, पदम सिंह र दीपक श्रेष्ठको रहेको छ । पार्श्व गायनमा नारायण गोपाल, इन्द्रजीत मिश्र, साधना सरगम, कुमार कान्छा, भारती घिमिरे र सत्यजीत गजमेरको स्वर सुन्न पाइन्छ । यस चलचित्रमा मनोज गजमेर र गुलाव चन्द्र शर्माको कला रहेको र छाँयाकारमा प्रमोद प्रधान भेट्न सकिन्छ । चलचित्रका अधिकांश गीत कुसुम गजमेर र तुलसी घिमिरेलेलेखेको पाइन्छ । यस चलचित्रका कार्यकारी निर्मातामा शवनम रिसाल, कुसुमकुमारी सिंह, रामकृष्ण बजगाई र सुवर्ण कायस्थ रहेका र चलचित्रका लेखक, सम्पादक, निर्देशक तुलसी घिमिरे रहेको पाइन्छ ।

यो चलचित्रको सुरुआत त्रिभुवन विश्वविद्यालयका दर्शन शास्त्रका प्राध्यापक हरि कुमार सर(तुलसी घिमिरे) को अभिनयबाट भएको पाइन्छ । हरि सरकी श्रीमती भावना अर्थात् भारतीघिमिरे जसलाई सबैले गुरुआमा भन्छन् । कर्तव्यनिष्ठ हरि सरलाई क्याम्पसका प्राय : सबै विद्यार्थी तथा शिक्षक वर्गले राम्रो ठानी श्रद्धा गर्छन् तर क्याम्पसमा प्रभाकर नामको खलपात्रले राजनीति गर्ने उर्भर भूमि सोच्छ र सम्पूर्ण विद्यार्थीहरूको आड भरोसाको पात्र प्रतापलाई विभिन्न किसिमको प्रलोभन देखाएर आफ्नो राजनीतिक पार्टीमा प्रवेश गराई उसले राजनीति गरी उच्च स्थान ओगट्ने सपना देख्छ । तर यस्तो नराम्रो कामको प्रतिपक्षमा हरि सर र विद्यार्थी आलोक सहित उसका साथीरहन्छन् । अनेक जालभेल गरी त्यो क्याम्पसबाट हरि सरको सरुवा अत्यन्तै विकट गाउँको प्राथमिक विद्यालयमा हुन्छ । उक्त गाउँमा हरि सर, गुरुआमा र सानो छोरो आकाश बसाई सरेर जान्छन् । त्यहाँ पुग्दा त्यो प्राथमिक विद्यालयको अवस्था एकदम नाजुक हुन्छ । त्यहाँका विद्यालय उमेरका केटाकेटीहरू विद्यालय जान छाडेर खेल्न जाने गर्छन् । पहिलाका शिक्षक एकदम जड्याहा हुन्छन् र उक्त विद्यालयमा विद्यार्थी सङ्ख्या पनि अति न्यून हुन्छ । यी यस्ता समस्याका बावजुद पनि विद्यालयलाई राम्रो बनाउन हरि सर र गुरुआमा लागी पर्छन् । विद्यालय उमेरका केटाकेटीहरूलाई विद्यालय आउने वातावरण खेल्नुका माध्यमद्वारा गराउँदै विद्यालयलाई प्राथमिकदेखिमाध्यमिक हुँदै उच्च माध्यमिक बनाउने सोच राख्छन् । त्यही सोच अनुरूप अथक मेहेनतका साथ विद्यालयमा खटिन्छन् ।

समय दुःख सुख बित्दै जाँदा उक्त विद्यालयमा पढ्ने केटाकेटीहरू क्याम्पस तह पुग्छन् । यसको मतलब हरि सरले शिक्षण गरेको धेरै समय हुन्छ । त्यस गाउँमा हरि सरले एउटा धर्म पुत्र

पालेका हुन्छन् । उसको नाम अभिषेक हुन्छ । उसले पढिसकेर जागिर खान थाल्छ र हरि सरकै आफ्नो छोरो आकाश चाहिँ सहरमा पैसा कमाउने सपनाले कुसङ्गतमा परी पढाइ पूरा गर्न सक्दैन । ऊ हरि सरको छोरो हो भन्ने थाहा पाएर प्रभाकरले उसलाई अवैधानिक काममा लगाउँछ। एकदिन आकाशलाई प्रहरीले जाली नोट सहित रङ्गेहात समाउँछन्। त्यो कुरा सुनेर गुरुआमा मुर्छा पर्छिन् । केही समयपछि होस आएर हरि सरलाई आफ्नो छोरोलाई प्रहरी चौकीदेखि छुटाउन आग्रह गर्छिन् । हरि सर अर्को दिन छोरोलाई छुटाउन सहर जान्छन् तर ऊ निर्दोष छ भन्ने उचित प्रमाणबिना उसलाई छोड्न मिल्दैन भन्ने प्रहरीको कुराले निराश भएर घर फर्किन्छन् । घर आएपछि सबै कुरा गुरुआमालाई सुनाउँदा पुनः गुरुआमा मुर्छा पर्छिन् र कहिले होस नआउने गरी बिदा हुन्छिन् । पछि अभिषेक भाइलाई छुटाउन सहर जान्छ । यता पत्नी शोकका कारण हरि सर कमजोर हुँदै जान्छन् । हरि सरले क्याम्पसमा पढाएका विद्यार्थीहरूले आदर्श शिक्षकको उपाधीद्वारा सम्मान गर्ने कार्यक्रम बनाउँछन्। उक्त कार्यक्रममा अभिषेकले आकाशलाई जेलमुक्त गराएर ल्याई दक्षिणा स्वरूप अर्पण गर्छ र त्यही हरि सरको हृदयघातका कारण मृत्यु हुन्छ र चलचित्रको समापन हुन्छ ।

समग्रमा यस चलचित्रले एक कर्तव्यनिष्ठ शिक्षक जुनसुकै परिस्थितिमा पनि आफ्नो कर्मप्रति इमानदार भएर लागी पर्छन् भन्ने कुरा देखाउन खोजेको छ । हामीलाई देशले के दियो भन्दा पनि देशलाई हामीले के दिन सक्थौं भन्ने विचारका अनुयायी पात्र हरि सरबाट हामीले सधैं आफूले आफ्नो काम इमानदारीका साथ गर्नुपर्छ भन्ने सन्देश पाउन सक्छौं ।

‘दक्षिणा’ चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोण मिश्रण :

प्रस्तुत शोध प्रतिवेदनका लागि सामग्री मानिएको ‘दक्षिणा’रचलचित्रमा प्रयुक्त संवादमा विभिन्न भाषाका पद, पदावली र वाक्यको प्रयोग गरिएको पाइन्छ । यस चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी भाषाका कोड के कति र कस्ता कस्ता छन् ? सोको तथ्यगत वितरणलाई यस प्रकारको तालिकामा देखाउन सकिन्छ :

तालिका नं. ३:

‘दक्षिणा’ चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोण र तिनको तथ्यगत विवरण

क्र.स.	कोड	पदवर्ग	नेपाली रूप	आवृत्ति
१.	पोलिस	नाम	चमक	
२.	फायल	नाम	फाइल	२
३.	काउन्ट	नाम	गणना	
४.	अफिसर	नाम	अधिकृत	
५.	आई एम	सर्वनाम	म	३
६.	रेल्ली	विशेषण	वास्तवमा	
७.	प्राउड	विशेषण	गर्व	
८.	अफ	विभक्ति	को	२
९.	यू	सर्वनाम	तिमी	३
१०.	आउट	क्रियाविशेषण	बाहिर	
११.	कन्ट्रोल	नाम	नियन्त्रण	
१२.	लभ	नाम	माया	३
१३.	सरी	नाम	माफ	२

१४.	इन्ट्रडक्सन	नाम	परिचय	
१५.	इलेक्ट्रॉनिक	विशेषण	विद्युतीय	
१६.	एनीवोए	क्रियाविशेषण	जसरी पनि	३
१७.	एडभान्स	क्रिया	अगाडि बढ्नु	
१८.	एनुअल	विशेषण	वार्षिकोत्सव	
१९.	डे	नाम	दिन	
२०.	एक्चुअल्ली	विशेषण	वास्तवमा	
२१.	एक्सक्युज मी	नाम	कृपया	४
२२.	एक्सेप्ट	नाम	स्वीकार	
२३.	एम्बुलेन्स	नाम	विरामी बाहन	
२४.	एक्साइटेड	विशेषण	उत्तेजित	
२५.	ओ	विस्मयादिबोधक	ओहो !	२
२६.	माई	विशेषण	मेरो	२
२७.	गड	नाम	भगवान्	२
२८.	ओके	क्रियापद	ठिक छ	३
२९.	मी	सर्वनाम	म	
३०.	सर	नाम	श्रीमान्	२
३१.	कङ्ग्रायाचुलेसन	नाम	बधाई	३
३२.	क्रिटिकल	नाम	संवेदनशील	
३३.	क्याम्पस	नाम	महाविद्यालय	६
३४.	क्लास	नाम	कक्षाकोठा	४
३५.	क्वाटर	नाम	चौथाई	
३६.	कम्पनी	नाम	संस्था	
३७.	क्लियर	विशेषण	सफा	
३८.	कुइन	नाम	रानी	
३९.	क्याँस	नाम	नगद	
४०.	क्याँस पेमेन्ट	पदावली	नगद भुक्तानी	
४१.	क्लिनिक	नाम	उपचार गर्न जाने ठाउँ	
४२.	केस	नाम	मुद्दा	
४३.	गुड	विशेषण	शुभ	४
४४.	एभ्री	विशेषण	प्रत्येक	
४५.	बडी	नाम	शरीर	
४६.	ग्राउन्ड	नाम	चउर	२
४७.	गर्ल	नाम	केटी / स्त्री / छात्रा	३
४८.	फ्रेंड	नाम	साथी	३
४९.	ग्यारेन्टी	नाम	जमानत	
५०.	चेक	नाम	रसिद	
५१.	चियर्स	विशेषण	खुसी मनाउनु	
५२.	जोइन	क्रियापद	जोडिनु	२
५३.	जिरो	विशेषण	शून्य	११
५४.	टिकेट	नाम	टिकट	३

५५.	टु मच	विशेषण	ज्यादा	
५६.	टिचर	नाम	शिक्षक	३
५७.	टेन्सन	नाम	तनाव	२
५८.	टाइम	नाम	समय / बेला	३
५९.	टिचिड	नाम	शिक्षण	२
६०.	टच्युट	पदावली	आँखा नलागोस् केही वस्तु छुनु	
६१.	टेक	क्रियापद	लिनु	
६२.	केयर	नाम	रक्षा	
६३.	टेप	नाम	चुम्बकीय यन्त्र	
६४.	रेकर्डर	नाम	अभिलेख राख्ने	
६५.	डिमोसन	क्रियापद	दर्जा घटाउनु	
६६.	डिग्री	नाम	दर्जा	२
६७.	डबल	विशेषण	दोब्बर	
६८.	डिलिड	नाम	लेनदेन	
६९.	डक्टर	नाम	चिकित्सक	३
७०.	डाइरेक्टर	नाम	निर्देशक	२
७१.	थ्याड क्यु	नाम	धन्यवाद	१०
७२.	नो	क्रियायोगी	नाइँ	
७३.	प्रोबलम	नाम	समस्या	
७४.	मर्निड	नाम	विहान	४
७५.	पार्टी	नाम	दल	१३
७६.	प्लान	नाम	योजना	६
७७.	प्रोफेसर	नाम	प्राध्यापक	
७८.	प्रिन्सिपल	नाम	प्रमुख	
७९.	प्रिजेन्ट	विशेषण	वर्तमान	
८०.	पुलिस	नाम	प्रहरी	५
८१.	प्लिज	विस्मयादिवोधक	कृपया	७
८२.	पास	नाम	उत्तीर्ण	
८३.	पार्टनरसिप	नाम	सहकारिता	
८४.	पियन	नाम	कर्मचारी	
८५.	पार्टी फन्ट	नाम	दलगत चन्दा	२
८६.	पुलिस इन्सपेक्टर	नाम	प्रहरी निरीक्षक	
८७.	पुलिस अफिसर	नाम	प्रहरी अधिकृत	
८८.	इन्सपेक्टर	नाम	निरीक्षक	
८९.	फाइन	क्रियाविशेषण	वार्षिक / अन्तिम	३
९०.	फेसिलिटी	नाम	सुविधा	
९१.	फोटो	नाम	तस्बिर	
९२.	फर्म	नाम	नमुना	
९३.	फड्सन	नाम	समारोह	
९४.	फिक्स	क्रियापद	कायम गर्नु	२

९५.	फिफ्टी फिफ्टी	क्रियाविशेषण	आधाआधा	
९६.	फेल	नाम	असफल	४
९७.	ब्राउन	विशेषण	खैरो	
९८.	सुगर	नाम	चिनी	
९९.	बोर्ड	नाम	पाटी	
१००.	बाई	क्रियापद	विदा हुनु	४
१०१.	ब्याचलर	नाम	स्नातक	
१०२.	विजनेश	नाम	व्यापार	१५
१०३.	बस	नाम	गाडी	२
१०४.	ब्युटी	नाम	सुन्दरता	
१०५.	ब्याग	क्रियाविशेषण	पछाडि	३
१०६.	बैंक	नाम	बैंक	
१०७.	अफ	विभक्ति	को	
१०८.	मे	क्रियापद	सक्नु	
१०९.	कम	क्रियापद	आउ	
११०.	इन	क्रियाविशेषण	भिन्न	
१११.	मिस्टर	नाम	महाशय	
११२.	मेनी	विशेषण	धेरै	
११३.	ह्याप्पी	विशेषण	खुसी	
११४.	रिटर्न्स	क्रिया	फर्किनु	
११५.	मिस	नाम	याद	२
११६.	मेनेजर	नाम	प्रबन्धक	२
११७.	माई	विशेषण	मेरो	
११८.	युनियन	नाम	संघ	
११९.	रिटायर	क्रियापद	अधिकार छोड्नु	२
१२०.	रिजल्ट	नाम	नतिजा / परिणाम	४
१२१.	रेन्ट	नाम	भाडा	
१२२.	रेस्ट	नाम	आराम	
१२३.	लिडर	नाम	नेता / अगुवा	२
१२४.	लाइफ	नाम	जीवन / जिन्दगी	
१२५.	लकअप	नाम	जेल	
१२६.	आर	क्रियापद	हुनु	
१२७.	सरी सर	पदावली	माफ पाउा गुरु	
१२८.	वायरलेस	नाम	विना तारको सामग्री	
१२९.	सर	नाम	शिक्षक	
१३०.	सिट	क्रिया	बस्नु	
१३१.	स्टुडेन्ड	नाम	विद्यार्थी	९
१३२.	स्पट	नाम	स्थान	
१३३.	सप्लाइ	नाम	आपूर्ति	२
१३४.	स्कूल	नाम	विद्यालय	७
१३५.	सिचुएसन	नाम	अवस्था	

१३६.	सर्भिस	नाम	सेवा	
१३७.	सरी	नाम	माफ	२
१३८.	सिनेमा	नाम	चलचित्र	३
१३९.	स्ट्याब्लिस	क्रियापद	स्थापना गर्नु	
१४०.	सुटकेस	नाम	बाकस जस्तो भोला	
१४१.	स्टप	क्रियापद	रोकिनु	
१४२.	सेलुट	नाम	अभिवादन	
१४३.	स्याटप	क्रियापद	चुप लाग्नु	
१४४.	स्मग्लिङ	नाम	तस्करी	२
१४५.	हेन्डल	क्रियापद	सम्हाल्नु	
१४६.	ट्वाट	सर्वनाम	के	
१४७.	हेल्लो	विस्मयादिबोधक	सम्बोधन गर्ने शब्द	३
१४८.	होल	विशेषण	सम्पूर्ण	
१४९.	हिरो	नाम	नायक	
१५०.	होस्टेल	नाम	छात्रावास	
१५१.	अलाराम	नाम	चेतावनी	
१५२.	कन्डुलेन्स	नाम	समवेदना	
१५३.	वी	सर्वनाम	हामी	
१५४.	इट	सर्वनाम	त्यो	
१५५.	सेल	नाम	विक्री	
१५६.	एन	संयोजक	पनि	
१५७.	अकाउन्ट	नाम	खाता	
१५८.	पेमेन्ट	नाम	भुक्तानी	

उल्लिखित तालिका अनुसार प्रस्तुत 'दीक्षणा' चलचित्रको सुरुआतदेखि अन्त्यसम्म चलचित्रभित्र रहेका कलाकारले अङ्ग्रेजी कोडको प्रयोग जम्मा १५८ ओटा गर्ने गरेको पाइएको छ । जसमा पनि बिजनेस शब्दको प्रयोग १५ पटकसम्म प्रयोग गरिएको देखिन्छ । यसैगरी पार्टी शब्द १३ पटक, जिरो शब्द ११ पटक, थ्याङ्क्यू शब्द १० पटक, स्टुडेन्ट शब्द ९ पटक दोहोरिएको पाइएको छ । त्यसैगरी प्लिज र स्कुल शब्द ७/७ पटक, क्याम्पस र प्लान शब्द ६/६ पटक आवृत्ति भएको छ भने पुलिस शब्द ५ पटक दोहोरिएको छ । एक्सक्युजमी, क्लास, गुड, मर्निङ, फेल, बाई, रिजल्ट, सरी जस्ता शब्दहरूको आवृत्ति ४/४ पटक भएको पाइन्छ । यसैगरी आइएम, यू, लभ, एनीवोए, ओके, कङ्ग्राचुलेसन, गर्ल, फ्रेंड, टिकेट, टिचर, टाइम, डक्टर, फाइनल, ब्याक, सिनेमा, हेल्लोजस्ता शब्दहरू ३/३ पटकसम्म दोहोरिएका छन् । फायल, अफ, ओ, माई, गड, सर, ग्राउन्ड, जोइन, टेन्सन, टिचिङ, डिग्री, डाइरेक्टर, पार्टीफन्ट, फिक्स, बस, मिस, मेनेजर, रिटायर, लिडर, सप्लाई र स्मग्लिङ जस्ता शब्दहरूको प्रयोग २/२ पटकसम्म गरिएको पाइएको छ भने अन्य शब्दहरूको प्रायः एक एक पटक मात्र प्रयोगमा आएका छन् । यसरी आवृत्ति भएका सम्पूर्ण शब्दहरू

हेर्दा नाम शब्दहरू अधिक मात्रामा दाहोरिएको पाइएको छ । तत्पश्चात विशेषण शब्दहरूको आवृत्ति सङ्ख्या बढी देखिएको छ भने क्रियापदयुक्त शब्दहरूको पनि राम्रै प्रयोग पाइन्छ । त्यसैगरी अन्य विकारी, अविकारी, विभक्ति तथा पदावली/शब्दावलीमूलक शब्दहरूको पनि प्रयोग देख्न सकिन्छ ।

चलचित्र 'दर्पण छाँया २' :

साहारा फिल्म प्रोडक्सन प्रा. लि. को ब्यानरमा डा. लोप्साङ लामाको प्रस्तुति रहेको चलचित्र 'दर्पण छाँया २' वि.सं. २०७४ सालमा निर्माण गरिएको एक उत्कृष्ट चलचित्र हो । यस चलचित्रमा पुष्पल खड्का, साहारा कार्की, श्रद्धा प्रसाईं, फिरोज तिमल्सिना, सुमन घिमिरे, सरोज खनाल, बी.एस.राणा, तुलसी घिमिरे, भारती घिमिरे जस्ता कलाकारको भूमिका देख्न सकिन्छ । छेडुप लामाको नृत्य, भारती घिमिरेको सम्पादन, रामेश्वर कार्कीको छाँयाङ्कन, सबू -रविको शब्द, रन्जीत गजमेर र चन्दन लोमजेलको सङ्गीत, सबू गडाल कार्की र रवि कार्कीको निर्माण र तुलसी घिमिरेको कथा, संवाद र निर्देशन यस चलचित्रमा रहेको छ । वि.सं. २०५८ सालमा निर्माण गरी सर्वाधिक सफल मानिएको 'दर्पण छाँया' चलचित्रको सिक्वेल अर्थात् अर्को भागको रूपमा 'दर्पण छाँया २' नाम दिई निर्माण गरिएको यस चलचित्र युवावर्गमा लक्षित गरी निर्माण गरिएको पाइन्छ ।

यस चलचित्रमा पुष्पल खड्का (आलाप) र साहारा कार्की (सरगम) को भूमिकामा रहेका छन् । यो चलचित्र यी दुई कलाकारकै केन्द्रियतामा बनेको छ । यसो भन्दा यो चलचित्रमा यी दुईको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । आलाप र सरगम बीच प्रेम हुन्छ । यी दुबै कलेजमा सँगै पढ्छन् । उनीहरू एकअर्कालाई औधी माया गर्छन् । आलाप र उसका साथीहरूको समूहले कलेजको स्वर्ण जयन्ती सभ्य र भव्य तरिकाले मनाउने जिम्मा पाएका हुन्छन् । यही प्रसङ्ग र रमाइलो घटनासँगै कथावस्तु अगाडि बढ्छ । स्वर्ण जयन्तीमा आलापको समूहले कलेजबाट उत्तीर्ण भइसकेका अग्रज विद्यार्थीहरूलाई निमन्त्रण गर्ने अनि उनीहरूले तयार गरेको सांस्कृतिक प्रस्तुति जस्तै गायन, नृत्य देखाउने सल्लाह हुन्छ । त्यस्तै आलापले स्याक्सोफोन बाजाद्वारा गीत गाउने अनि उक्त गीतमा सरगमले नृत्य गर्ने निर्णय हुन्छ । त्यही निर्णय अनुसार उनीहरू आआफ्नो तयारीमा जुट्छन् । तर आलापले बजाउन लागेको स्याक्सोफोन बाजा ऊसँग हुँदैन । उसले बजाउने गरेको बाजा उसका बुवासँग सङ्गीत सिक्ने सिकाउने समयमा रहेका एकजना बडासँग हुन्छ । आलाप र उसका साथीहरूले त्यो बाजा तिनै व्यक्तिसँग माग्ने विचार गर्छन् । उनीहरूको सम्पूर्ण कुरा सुनेर ती व्यक्तिले त्यो बाजा दिन्छन् । त्यसपछि उनीहरू खुसी हुँदै कार्यक्रमको पूर्वाभ्यास गर्छन् । स्वर्ण जयन्ती २४ गते हुने निर्णय भएको हुन्छ । अन्ततःकार्यक्रम एकदम सभ्य र भव्य रूपले सम्पन्न हुन्छ ।

स्वर्ण जयन्ती कार्यक्रम समापनसँगै नेपाली वाद्यबादनको संरक्षण र संवर्धन गर्ने योजनासहित एकजना सङ्गीत कम्पनीका निर्देशकले आलाप र सरगमको समूहलाई आर्थिक लगानी गरी तिनै लोपोन्मुख बाजा संरक्षण गर्ने जिम्मा दिन्छन् । आलाप स्याक्सोफोन बजाउन एकदम माहिर मानिन्छ तर ऊसँग त्यो बाजा नहुँदा साह्रै समस्यामा पर्छ । त्यही भएर सरगमले आलापलाई स्याक्सोफोन बाजा जन्मदिनमा उपहार दिने निर्णय गर्छ र आफ्ना बुवासँग पैसा माग्छे । उसका बुबाले त्यति धेरै पैसा त्यसमा पनि अरुका लागि भन्दै अस्वीकार गर्छन् । अनि स्वर्ण जयन्तीमा प्रयोग गरिएको त्यो बाजा माग्ने विचार गरी आलापका बडाकहाँ सरगम र उसको साथीजान्छन् र

सम्पूर्ण विवरण बताउँछन् । त्यो सबै विवरण सुनेर ती बडाले त्यो स्याक्सोफोन कसैलाई नदिने निर्णय गर्छन् । त्यसपछि उनीहरू त्यहाँबाट फर्कन्छन् । पुनः सरगम र उसको साथी केही सहयोग मिल्छ कि भनेर पहिलेको सङ्गीत कम्पनीका निर्देशककहाँ जान्छन् । ती निर्देशकले उनीहरूलाई पुराना बाजाहरू सङ्कलन गरेर ल्याए केही रकम दिँला भन्छन् । सरगम र उसको साथीले आलाप र अन्य साथीहरूलाई पुराना बाजाहरू सङ्कलन गर्ने र त्यसका लागि ज्यामिरे गाउँ जाने कुरा बताउँछन् । सुरुमा त आलाप नजाने कुरा गरिहेको हुन्छ फेरि ज्यामिरे गाउँ र गोपी गुरुको नाम सुनेर ऊ उनीहरूसँगै जान सहमत हुन्छ । उनीहरू सबै ज्यामिरे गाउँ पुग्छन् र गोपी गुरुलाई भेट्छन् । त्यहाँ पुगे पछि आलापले पुराना सबै कुरा सम्झन्छ किनकि आलापका बुबा र गोपी गुरुसँगै सङ्गीत सिकने र सिकाउने समय ताका साथी थिए । आलापको समूहलाई गोपी गुरुको गाउँमा भव्य स्वागत हुन्छ र गोपी गुरुले उनीहरू त्यस गाउँमा किन आएका हुन् भन्ने कुरा गाउँलेहरूलाई दर्साउँछन् । त्यस दिन त्यहाँ उनीहरूले खुब रमाइलो गर्छन् । भोलिपल्ट उनीहरू गोपी गुरुले सङ्कलन गरेका जेजति बाजा छन् ती गोपी गुरुका हातबाट ग्रहण गरेर तिनको संरक्षण गर्ने अठोटका साथ त्यहाँबाट विदा हुन्छन् ।

यसरी समय बित्दै जाँदा आलापसँग पढ्ने साथी निशाको आगमन हुन्छ । ऊ अमेरिकादेखि आएकी हुन्छे । ऊसहित आलापका समूहको आलापकै घरमा भेट हुन्छ । निशाले आलापका बुबाको फोटोमा माला लगाएको देख्छे र यो सबै के कसरी भयो भनी सोध्छे । सम्पूर्ण विवरण बताउँदा आलापका बुबाको सवारी दुर्घटनामा मृत्यु भएको र त्यो घटना सहन नसकेर उसकी आमाको पनि मृत्यु हुन्छ । आलापका बुबाको सपना भनेको आलापलाई एक कुशल स्याक्सोफोन वादक कलाकार बनेको हेर्ने थियो तर उहाँको अकालमै मृत्यु भएको कारणले जुन सपना पूरा हुन पाएन । त्यसपछि निशाले आलापको पिताको सवारी दुर्घटनाको कानुनी प्रक्रिया के कस्तो अवस्थामा पुगेको छ भनी वकिललाई भेट्न जान्छे । उसले वकिलसँग दुर्घटनाको मुद्दा बमोजिम हत्याराको चाँडो पहिचान गरी कारवाही गर्ने माग गरी ऊ त्यहाँदेखि फर्कन्छे । आलापको जन्मदिनका दिन साथीभाइ बीच भव्य पार्टीको आयोजना निशाले गरेकी हुन्छे, जुन कुरा आलाप र सरगमलाई थाहा हुँदैन । एकैपटक त्यस्तो घटना देख्दा आलाप र सरगम अचम्ममा पर्छन् । त्यस जन्मदिन पार्टीमा निशाले आलापलाई उपहार स्वरूप स्याक्सोफोन बाजा दिन्छे । तर सरगमले दिन लागेको कुरा अरुले नै दिए पछि सरगम निशासँग ज्यादै रिसाउँछे र उसले आलापलाई आफूबाट अलग गर्न खोज्दै छे, जस्ता किसिमका शङ्का उपशङ्का गर्छे । जन्मदिनका दिन आलापलाई मनपर्ने बाजा पाएपछि सबै साथीहरूले आलापलाई त्यो बाजा बजाउन आग्रह गर्छन् । त्यस समयमा आलापले धेरै जोडले अनि धेरै समयसम्म बजाएकाले ऊ बेहोस भई लड्छ । साथीहरूले उसलाई अस्पताल लैजान्छन् । डाक्टरको जाँचपछि ऊ जाती हुन्छ । डाक्टरले निःशुल्क पूर्ण शरीरको जाँच गर्ने अवसर आएको छ कोही इच्छुक छ भनी सोध्दा निशाले आलापलाई देखाउँछे र भोलिपल्ट आलाप र निशा दुबै चेकअप गर्न जान्छन् । त्यसपछि निशाले डाक्टरलाई म आफैँ रिपोर्ट लिन आउँछु भन्छे । ऊ रिपोर्टमा के देखिएको छ भनी डाक्टरलाई सोध्छे । रिपोर्टमा आलापलाई निको हुन सम्भव नहुने रोग लागेको हुन्छ । उसको तीन ओटा करड खिएर भाँचिन लागेको रिपोर्टमा देखिन्छ । डाक्टरले उसलाई ज्यादा बल पर्ने काम नगर्न नदिनु भन्ने सल्लाह दन्छन् । निशाले आलापलाई लागेको रोग आफूलाई लागेको भनी ढाँट्छे । उसले आलापलाई अमेरिका लगेर ठुलो अस्पतालमा उपचार गराउने विचार

गछे र त्यसअनुसार आलापलाई आफ्नो उपचारका लागि साथीको रूपका आलापलाई आफूसँग जानका लागि अनुरोध गछे । तर आलाप मान्दैन ।

समय त्यसरी नै चल्यै जान्छ । आलाप र सरगमका साथी समूहहरू मिलेर आलापका मातापिताको पुन्यतिथि पारेर एउटा ठुलो कार्यक्रमको आयोजना गर्न सङ्गीत कम्पनीका निर्देशकले सल्लाह दिन्छन् र उनले त्यस कार्यक्रमका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने दाताहरू धेरै रहेको कुरा गर्छन् । त्यो कुरा सुनेर आलापहरू ज्यादै खुसी हुन्छन् अनि त्यो कार्यक्रमको नाम 'सर्जकहरूको सम्मान' भन्ने राख्छन् । त्यसपछि आलापहरू आआफ्नो तयारीमा लाग्छन् । उता निशा भने आलापका बुबाको मृत्युको कारण अदालतमा रहेको मुद्दा बारे बुझ्न पुनः वकिलकहाँ जान्छे तर त्यो मुद्दा आलापले नै बन्द गरेको कुरा बुझ्छे । ऊ त्यहाँबाट फर्केर आलापहरू अभ्यास गरेको ठाउँमा आएर अनौठो व्यवहार गर्छे । उसले आलापलाई स्याक्सोफोन बाजा नबजाउन आग्रह गर्छे तर आलापले त्यो बाजा एकोहोर बजाउँछ । यो देखेर निशाले त्यो बाजा मैले किनिदिएको हो फिर्ता देऊ भने जस्तो गर्छे । त्यो देखेर आलाप रिसले चुर हुन्छ र त्यो बाजा फिर्ता गरिदिन्छ । त्यस्तो घटना भएपछि निशा त्यहाँबाट फर्कन्छे । आलापलाई कार्यक्रम गर्नकालागि बाजा नहुँदा समस्या पर्छ । आलाप र सरगम पुनः उसको ठुलाबुबा भएको ठाउँमा त्यो बाजा माग्न भनी जान्छन् । उनीहरूले ठुलाबुबालाई आग्रह गर्छन् र त्यो बाजा लिएर फर्कन्छन् । कार्यक्रमको समय नजिक आउँदा यता निशा र सरगमका बुबा मिलेर आलापलाई अमेरिका लग्ने योजना गरिरहेका हुन्छन्, जसका लागि आलापको पासपोर्ट बनाएको कुरा सरगमले सुन्छे । उसले बुबासँग रोइकराई गरेर आफू आलापदेखि टाढा रहेर बाँच्न नसक्ने कुरा गर्छे अन्ततः सरगमलाई उसका बुबाले साथ दिन्छन् । तर उता निशा कुनै पनि हालतमा आलापलाई त्यो कार्यक्रममा सहभागी हुन नदिएर अमेरिका लग्ने कोसिसगरिरहन्छे । सरगमका बुबाले आलाप र आफ्नी छोरीको साथ दिने कुरा थाहा पाएर निशा सरगमका बुबासँग धेरै रिसाउँछे । उसले मैले यस्तो किन गर्दैछुभन्ने कुराको सम्पूर्ण विवरण सरगमका बुबालाई बताउँछे । उसले आलाप अमेरिका नगए चाँडै मर्दैछ भन्छे । आलापको सवारी दुर्घटनामा उसको तीन ओटा करड भाँचिएको र छिटो उपचार नगरे कहिल्यै निको नहुने कुरा बताउँछे साथै आलापको सवारी दुर्घटना पनि आफूले नै अन्जानमा गर्दा भएको कुरा भन्छे । उसलाई अमेरिका उपचारका लागि लैजान लागेको कुरा सबै आलापले कोठा बाहिरदेखि सुन्छ । त्यसपछि ऊ एकदम विच्छिन्न भई धेरै रुन्छ । अन्ततः आलापले आफ्नो ज्यानको कुनै वास्ता नगरी कार्यक्रममा सरिक हुने अठोट गर्छ । कार्यक्रम जोडतोडका साथ सुरु हुन्छ । सम्पूर्ण आमन्त्रित स्रष्टाहरूको उपस्थिति बाक्लो रूपमा हुन्छ । कार्यक्रममा आयोजकका सम्पूर्ण व्यक्ति वा समूहले आआफ्नो कला प्रस्तुत गर्छन् । आलापले स्याक्सोफोन बाजा बजाएर सबैलाई मन्त्रमुग्ध बनाउँछ । ऊ एकधुनमा बाजा बजाउनतर्फ लाग्छ । तीब्र रूपले बाजा बजाएका कारण उसको मुख र नाकबाट रगत निस्कन्छ । ऊ त्यहीँ अचेत रूपले लड्न पुग्छ । त्यो देखेर सरगम कुदेर जान्छे तर आलापको निधन भइसकेको हुन्छ । त्यो देखेर सरगम मुर्छित हुन्छे । अन्ततः उसको पनि निधन हुन्छ । त्यहाँ रुवावासीचलिरँदा चलचित्र समाप्त हुन्छ ।

यस चलचित्रलाई सुरुआतदेखि अन्त्यसम्म हेर्दा यसभित्र एक प्रेमी प्रेमिका बीचको अटुट माया, अग्रज व्यक्तिहरूलाई गर्नुपर्ने आदर, सम्मानभाव, कुनै पनि प्रकारका कलाकार वा स्रष्टाहरूलाई गर्नुपर्ने सम्मानभाव, लोपोन्मुख हुन लागेका नेपाली बाजाहरूको संरक्षण गर्नुपर्ने भाव आदि नै यस चलचित्रको मुख्य सन्देश हो भन्न सकिन्छ ।

‘दर्पण छाँया २’ चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोण मिश्रण :

प्रस्तुत शोध प्रतिवेदनका लागि सामग्री मानिएको ‘दर्पण छाँया २’ चलचित्रमा प्रयुक्त संवादमा विभिन्न भाषाका पद, पदावली र वाक्यको प्रयोग गरिएको पाइन्छ। यस चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी भाषाका कोड के कति र कस्ता कस्ता छन् ? सोको तथ्यगत वितरणलाई यस प्रकारको तालिकामा देखाउन सकिन्छ :

तालिका नं. ४:

‘दर्पण छाँया २’ चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोण र तिनको तथ्यगत विवरण :

क्र.स.	कोड	पदवर्ग	नेपाली रूप	आवृत्ति
१.	कलेज	नाम	महाविद्यालय	१०
२.	मिस	नाम	याद	
३.	इन्भिटेशन	नाम	निम्तो	२
४.	मुड	नाम	मानसिक अवस्था	२
५.	सेल्फी	क्रियापद	आफ्नो फोटो आफैले खिच्ने कार्य	
६.	प्रिन्सिपल	नाम	प्राचार्य	५
७.	सर	नाम	शिक्षक	६
८.	डिजाइन	नाम	आकार / बुझा	
९.	गुप	नाम	समूह	४
१०.	क्यान्टिन	नाम	चमेना गृह	५
११.	ओके	क्रियापद	ठिक छ	३
१२.	रिलेशनसिप	नाम	सम्बन्ध	
१३.	ब्रेक	क्रियापद	तोड्नु / छुट्नु	२
१४.	रिलेशन	नाम	सम्बन्ध	२
१५.	एस	क्रियापद	हुन्छ	२
१६.	म्याम	नाम	शिक्षिका	
१७.	गोल्डेन	विशेषण	सुनौलो	२
१८.	जुब्ली	नाम	जयन्ती	३
१९.	प्रोग्राम	नाम	कार्यक्रम	७
२०.	प्लान	नाम	योजना	७
२१.	प्रिपिरेसन	नाम	तयारी	
२२.	वर्कसप	नाम	कार्यशाला	
२३.	रिहर्सल	नाम	पूर्वाभ्यास	४
२४.	फाइनल	विशेषण	अन्तिम	
२५.	डिटेल	क्रियाविशेषण	पूरै / पूर्ण	
२६.	हट	विशेषण	तातो	२
२७.	ब्रेकिङ	विशेषण	जल्दोबल्दो / ताजा	४
२८.	न्यूज	नाम	समाचार	५
२९.	गिभ	क्रियापद	दिनु	
३०.	लाइभ	नाम	प्रत्यक्ष	
३१.	चेन्ज	क्रियापद	परिवर्तन हुनु	

३२.	सुसाइड	नाम	आत्महत्या	
३३.	ओ	विस्मयादिबोधक	ओहो !	६
३४.	सिनियर	विशेषण	वरिष्ठ	९
३५.	स्टुडेन्ट	नाम	विद्यार्थी	८
३६.	इयर	नाम	वर्ष	२
३७.	सरी	विशेषण	माफी	२
३८.	हेन्डसम	विशेषण	सुन्दर	
३९.	टच	क्रियापद	छुनु	
४०.	डिफ्रेन्ट	विशेषण	फरक	
४१.	स्टाइल	नाम	शैली	२
४२.	कार्टून	नाम	व्यङ्ग्य चित्र	४
४३.	ट्राई	क्रियापद	कोसिस गर्नु	२
४४.	इन्ट्री	नाम	प्रवेश	
४५.	जेयलस	विशेषण	ईर्ष्यालु	
४६.	आई	सर्वनाम	म	
४७.	बोइ	नाम	केटो	
४८.	ग्रर्ल	नाम	केटी	२
४९.	लेटेस्ट	विशेषण	भर्खरको	
५०.	रोमान्स	विशेषण	मोजमस्ती	३
५१.	हेयर	नाम	कपाल	२
५२.	पिन	नाम	काँटी	२
५३.	टेन्सन	नाम	तनाव	४
५४.	एक्स्ट्रा	विशेषण	अतिरिक्त	
५५.	अडिनरी	विशेषण	साधारण	
५६.	आइड्या	नाम	उपाय	१०
५७.	सेयर	क्रियापद	बाँड्नु	
५८.	भेराइटी	नाम	विविधता	
५९.	फेसन	नाम	शैली	
६०.	डान्स	नाम	नृत्य	३
६१.	म्युजिकल	विशेषण	साङ्गीतिक	३
६२.	पिकनिक	नाम	वनभोज	
६३.	शो	क्रियापद	देखाउनु	
६४.	ओइट	क्रियापद	पर्खनु	
६५.	रियाक्सन	नाम	प्रतिक्रिया	
६६.	पास	क्रियापद	उत्तीर्ण हुनु	
६७.	प्रोफेसर	नाम	प्राध्यापक	
६८.	इन्भाइट	नाम	निमन्त्रणा	
६९.	ओके	क्रियापद	हुन्छ	२
७०.	रिकोइस्ट	नाम	अनुरोध	
७१.	म्युजिक	नाम	सङ्गीत	५
७२.	लाइन	नाम	लाम / रेखा	

७३.	एक्सडेन्ट	नाम	दुर्घटना	७
७४.	युज	क्रियापद	प्रयोग गर्नु	
७५.	नो	क्रियापद	नाइँ	
७६.	फ्लासब्याक	नाम	फर्केर हेर्दा	
७७.	फड्सन	नाम	समारोह	
७८.	बाइ द वोए	पदावली	त्यसो भए	४
७९.	कम्पनी	नाम	संस्था	६
८०.	लोडसेडिड	नाम	विद्युतीय सड्कट	
८१.	लेट्स रक	पदावली	रमाइलो गरौँ	
८२.	टिम	नाम	समूह / टोली	४
८३.	स्प्रिट	नाम	जीवन	
८४.	प्रोडक्ट	नाम	उत्पादन	
८५.	इन्स्ट्रुमेन्ट	नाम	साधन	
८६.	ड्रम	नाम	ढोल	
८७.	गिटार	नाम	गिटार	
८८.	कङ्गो	नाम	बाजा	
८९.	बङ्गो	नाम	बाजा	
९०.	पियानो	नाम	बाजा	
९१.	भायोलिन	नाम	सारङ्गी	
९२.	स्पट	नाम	स्थान	
९३.	स्पोनसर	नाम	प्रायोजक	४
९४.	इमेज	नाम	छवि	
९५.	मार्केट	नाम	बजार	
९६.	विजनेश	नाम	व्यापार	२
९७.	स्ट्याब्लिस	नाम	स्थापना	
९८.	मी	सर्वनाम	मलाई	५
९९.	डिसिजन	नाम	निर्णय / छिनोफानो	२
१००.	प्रपोजल	नाम	प्रस्तावना	४
१०१.	अन	विभक्ति	मा	
१०२.	हाल्फ	विशेषण	आधा	२
१०३.	प्राइज	नाम	पुरस्कार / रकम	२
१०४.	इमोसनल	विशेषण	भावुक	२
१०५.	अमाउन्ट	नाम	मात्रा / राशी	
१०६.	वुमेन	नाम	महिला / नारी	
१०७.	इट्स ओभर	विशेषण	यसको	
१०८.	ग्रोन अप	क्रियापद	बढ्नु / उम्रनु	
१०९.	नाओ	क्रियाविशेषण	अब	
११०.	यु	सर्वनाम	तिमी / तपाईँ	२
१११.	सिन्सियर्ली	विशेषण	इमानदारिता	
११२.	ट्रयाक	नाम	गोरेटो / बाटो	
११३.	इट्स ओके	पदावली	ठिक छ	

११४.	फ्रेन्डसिप	नाम	मित्रता	
११५.	डिपोजिट	क्रियापद	जम्मा पानु	२
११६.	थाउजेन्ड	विशेषण	हजार	
११७.	थर्टी फाइभ	विशेषण	पैंतीस	
११८.	फिटिन	विशेषण	पन्ध	
११९.	वान	विशेषण	एक	
१२०.	लाइफ	नाम	जीवन / जिन्दगी	
१२१.	बेष्ट	विशेषण	सर्वश्रेष्ठ	
१२२.	गिफ्ट	नाम	उपहार	३
१२३.	ड्रिड्क	क्रियापद	पिउनु	
१२४.	सेकेन्ड	विशेषण	दोश्रो	३
१२५.	हेन्ड	नाम	हात	३
१२६.	बर्थ डे	नाम	जन्मदिन	११
१२७.	इन्स्टलमेन्ट	नाम	किस्ता	
१२८.	एड्भान्स	विशेषण	अग्रिम	४
१२९.	सरी	नाम	माफी	२
१३०.	सेन्टिमेन्ट	नाम	भाव / विचार	
१३१.	आई एम सरी	वाक्य	मलाई माफ गर	२
१३२.	बोर	विशेषण	थाकेको	
१३३.	नर्भस	क्रियापद	आत्तिनु	३
१३४.	टाइम	नाम	समय	४
१३५.	प्रोबलम	नाम	समस्या	४
१३६.	सल्भ	क्रियापद	समाधान गर्नु	२
१३७.	डिसिजन	नाम	निर्णय	
१३८.	ग्लामराइज	क्रियापद	तडकभडक गर्नु	२
१३९.	योङ्ग अर्केष्टा	नाम	युवा वर्ग	
१४०.	योङ्ग जेनेरेसन	नाम	युवा पिँठी	
१४१.	डन्ट ओरी	पदावली	चिन्ता नगर	२
१४२.	फिफ्टी थाउजेन्ड	विशेषण	पचास हजार	
१४३.	अल द बेष्ट	पदावली	अग्रीम शुभकामना	
१४४.	योङ्ग	नाम	युवा	
१४५.	कल्चरल	विशेषण	सांस्कृतिक	
१४६.	हेल्थ	नाम	स्वास्थ्य	३
१४७.	वेल्थ	नाम	धन / सम्पत्ति	
१४८.	जङ्ग फुड	नाम	अस्वस्थकर खाना	
१४९.	आइसकिम	नाम	बरफयुक्त तर	
१५०.	कोल्डड्रिड्स	नाम	चिसो पेय पदार्थ	
१५१.	भिटामिन	नाम	भिटामिन	
१५२.	रकेट	नाम	क्षेप्यास्त्र	
१५३.	फिउज	क्रियापद	जोड्नु	
१५४.	आई गिभ अप	पदावली	म छोड्छु	

१५५.	सरप्राइज	नाम	आश्चर्य	
१५६.	एक्सक्युज मी	नाम	कृपया	१०
१५७.	म्याडम	नाम	गुरुमा / श्रीमती	
१५८.	लभ	नाम	माया	
१५९.	एनुअल	विशेषण	वार्षिकोत्सव	
१६०.	फड्सन	नाम	समारोह	
१६१.	स्पेसियल्ली	विशेषण	विशेष	
१६२.	मिस	नाम	याद	
१६३.	रेस्टुरेन्ट	नाम	मजेदार किसिमको खाजा, खाना खाने ठाउँ	
१६४.	डिस्को	नाम	आधुनिक सङ्गीतमा नृत्य गर्ने स्थान	
१६५.	पब	नाम	मधुशाला / भट्टी	
१६६.	अल इन वान	विशेषण	कुनै एक खास	
१६७.	इन्ट्रड्युज	क्रियापद	परिचय गराउनु	२
१६८.	स्पेसल	विशेषण	विशेष	
१६९.	ड्रेस	नाम	लुगा / पोसाक	८
१७०.	ड्रिम	नाम	सपना	
१७१.	ब्लाङ्क	विशेषण	खाली	
१७२.	जस्ट	क्रियाविशेषण	भर्खर	
१७३.	गाइज	नाम	केटाहरु	२
१७४.	इमोसनल	विशेषण	भावुक	३
१७५.	ग्यादरिड	नाम	भेला	३
१७६.	गेट टुगेदर	पदावली	सँगसँगै मिसिनु	
१७७.	अकेजन	नाम	अवसर	३
१७८.	ककटेल पार्टी	नाम	सन्ध्याकालीन रमाइलो	४
१७९.	डिसेम्बर	नाम	अङ्ग्रेजी महिना मध्येको एक महिना	
१८०.	क्लास	नाम	कक्षाकोठा	
१८१.	सिक्स	विशेषण	छ	
१८२.	कलेज	नाम	महाविद्यालय	
१८३.	पास	क्रियापद	उत्तीर्ण हुनु	
१८४.	अङ्कल	नाम	काका	
१८५.	ग्रेट	विशेषण	महान्	
१८६.	वी	सर्वनाम	हामी	
१८७.	ग्रान्ड	विशेषण	भव्य	
१८८.	आइडिया	नाम	उपाय / विचार	
१८९.	पार्टी	विशेषण	रमाइलो	
१९०.	भिडियो	नाम	दृश्य	३
१९१.	न्यु	विशेषण	नयाँ	
१९२.	एड्मिसन	नाम	भर्ना / प्रवेश	

१९३.	लिङ्क	नाम	कडी / बन्धन	
१९४.	नो प्रोबलम	पदावली	समस्या छैन	
१९५.	सिङ्गर	नाम	गायक	
१९६.	ड्याड	नाम	बुबा	
१९७.	चान्स	नाम	मौका	
१९८.	डाइरेक्टर	नाम	निर्देशक	
१९९.	भिजुअल	नाम	दृश्य	
२००.	म्युजिक डाइरेक्टर	नाम	सङ्गीत निर्देशक	
२०१.	भिडियो डाइरेक्टर	नाम	दृश्य निर्देशक	
२०२.	मोडल	विशेषण	रूप विषयक	
२०३.	ट्राई	क्रियापद	कोसिस गर्नु	
२०४.	फिट	क्रियापद	ठिक हुनु	
२०५.	हिट	क्रियापद	टक्कर दिनु	
२०६.	स्क्रिप्ट	नाम	लिपि	२
२०७.	राइटर	नाम	लेखक	२
२०८.	स्पिक	क्रियापद	बोल्नु	
२०९.	इङ्लिस	विशेषण	अङ्ग्रेजी	
२१०.	जपनिज	विशेषण	जापानी	
२११.	कोरियन	विशेषण	कोरियन	
२१२.	युरोपियन	विशेषण	युरोपेली	
२१३.	क्यान आई हेल्प यु	वाक्य	म तिमी / तपाईंलाई सहयोग गर्न सक्छु?	
२१४.	डेथ	नाम	मृत्यु / देहान्त	
२१५.	हेल्प	क्रियापद	सहयोग	
२१६.	प्लिज	विस्मयादिबोधक	कृपया	१८
२१७.	ह्याब टु	क्रियापद	पर्खनु	
२१८.	कम अन	क्रियापद	आउ न	२
२१९.	स्पेसल	विशेषण	विशेष	२
२२०.	फ्युचर	नाम	भविष्य	
२२१.	अरेस्ट	क्रियापद	गिरफ्तार गर्नु	३
२२२.	केस	नाम	मुद्दा	४
२२३.	स्टेज	नाम	अवस्था	
२२४.	हेन्डल	क्रियापद	सम्हाल्नु	
२२५.	एडभोकेड	नाम	अधिवक्ता	
२२६.	अफिस	नाम	कार्यालय	
२२७.	माइन्ड	नाम	दिमाग	
२२८.	वेलकम	नाम	स्वागत	३
२२९.	केक	नाम	रोटी जस्तो गुलियो खानेकुरा	३
२३०.	रुम	नाम	कोठा	
२३१.	पकेट	नाम	खल्ली / प्याकेट	

२३२.	ब्रान्डेड	विशेषण	लोगो / चिह्नयुक्त	
२३३.	म्युजिकल	नाम	साङ्गीतिक	
२३४.	विस	नाम	कामना	
२३५.	रिपोर्ट	नाम	आवाज / प्रतिवेदन	
२३६.	एम्बुलेन्स	नाम	विरामी बाहन	
२३७.	फोन	नाम	सञ्चार यन्त्र	
२३८.	हिज	विशेषण	उसको	
२३९.	फेन्ट	विशेषण	बेहोश	
२४०.	स्ट्रेस	नाम	तनाव	
२४१.	हि इज ओके	वाक्य	ऊ ठिक छ	
२४२.	थैङ्क यु	पदावली	धन्यवाद तिमी/तपाईंलाई	५
२४३.	फ्रि	विशेषण	स्वतन्त्र	
२४४.	डक्टर	नाम	चिकित्सक	५
२४५.	मेडिकल	नाम	उपचार केन्द्र	२
२४६.	चेकअप	क्रियापद	जचाउँनु	६
२४७.	अफर	नाम	प्रस्ताव	
२४८.	फर्म	नाम	फारम	
२४९.	एक्सपेन्सिभ	विशेषण	महँगो	
२५०.	एक्च्युअल्ली	क्रियाविशेषण	वास्तवमा	
२५१.	फुल	विशेषण	पूर्ण	२
२५२.	बडी	नाम	शरीर	
२५३.	चार्ज	नाम	शक्ति	२
२५४.	आइ मिन	पदावली	मेरो मतलब	२
२५५.	पेसेन्ट	नाम	विरामी	
२५६.	टेस्ट	नाम	परीक्षण	
२५७.	रिपोर्ट	नाम	प्रतिवेदन	
२५८.	बिल	नाम	रसिद	२
२५९.	द्याट	सर्वनाम	त्यो	
२६०.	क्लियर	विशेषण	सफा / सुगधर	
२६१.	प्रोबलम	नाम	समस्या	
२६२.	ट्रिटमेन्ट	नाम	उपचार	
२६३.	विजनेश	नाम	व्यापार	
२६४.	बिजी	विशेषण	व्यस्त	
२६५.	टप	नाम	शीर्ष	
२६६.	बेस्ट फ्रेंड	पदावली	सर्वश्रेष्ठ साथी	३
२६७.	भिजा	नाम	भिसा	४
२६८.	पासपोर्ट	नाम	राहदानी	४
२६९.	मेडिकल	नाम	उपचार/ चिकित्सा	
२७०.	हेल्प मी	वाक्य	मलाई सहयोग गर	
२७१.	फोकस	नाम	केन्द्रित	२

२७२.	हेल्प	नाम	सहयोग	२
२७३.	सियर	क्रियापद	बाँड्नु	
२७४.	इरिटेट	क्रियापद	भर्को बनाउनु	२
२७५.	गुड बाई	नाम	शुभविदाइ	२
२७६.	मे आई कम इन	वाक्य	म भित्र आउन सकछु	
२७७.	कम इन	क्रियापद	भित्र आऊ / आउनुहोस्	
२७८.	अड्कल	नाम	काका	२
२७९.	प्रिन्सेस	नाम	राजकुमारी	
२८०.	कम	क्रियापद	आऊ / आउनुहोस्	
२८१.	आई लाइक इट	वाक्य	मलाई यो मन प्यो	
२८२.	मेचुरेबल	विशेषण	परिपक्व	
२८३.	लाइक	क्रियापद	मनपर्नु	
२८४.	गो	क्रियापद	जानु	
२८५.	अहेड	क्रियाविशेषण	अगाडि	
२८६.	आर्टिस्ट	नाम	कलाकार	
२८७.	मेचुरेबल लाइफ	पदावली	परिपक्व जीवन	
२८८.	आर्टिस्ट लाइफ	पदावली	कलाकार जीवन	
२८९.	आई विल सर्पोट यु	वाक्य	म तिमि / तपाईंलाई समर्थन गर्नेछु	
२९०.	एक्साइटेड	विशेषण	उत्तेजित	
२९१.	सर्पोट	नाम	समर्थन	
२९२.	एनी आइड्या	पदावली	कुनै उपाय	
२९३.	ट्रिब्युट	नाम	उपहार / दान / चन्द्रा	
२९४.	लेजेन्ड	नाम	प्रसिद्ध	
२९५.	बेस्ट	विशेषण	उत्तम / सर्वश्रेष्ठ	
२९६.	गोल्डेन	विशेषण	सुनौलो	
२९७.	ट्रिब्युट टु द लेजेन्ड	पदावली	स्रष्टाप्रति सम्मान	
२९८.	गोल्डेन फ्युचर	पदावली	सुनौलो भविष्य	
२९९.	मस्ट	विशेषण	अधिकांश	
३००.	दिस	सर्वनाम	यो	
३०१.	हिस्ट्री	नाम	इतिहास	
३०२.	क्रिएट	क्रियापद	बनाउनु / रचना गर्नु	
३०३.	फायल	नाम	कागज राख्ने वस्तु / फाइल	२
३०४.	री	नाम	पुनः	
३०५.	ओके गाइज	पदावली	ठिक छ केटाहरु	
३०६.	ओपन	क्रियापद	उघार्नु	
३०७.	वेस्टर्न म्युजिक	पदावली	पाश्चात्य सङ्गीत	
३०८.	डिजाइन	नाम	ढाँचा	
३०९.	ट्रेडिस्नल म्युजिक	पदावली	पारम्पारिक सङ्गीत	

३१०.	कम्बाइन	नाम	संयुक्त	
३११.	रिदम	नाम	ताल / लय	
३१२.	फ्युजन	नाम	समिश्रण	
३१३.	इस्ट्रून	विशेषण	पूर्वीय	
३१४.	प्रोग्राम	नाम	कार्यक्रम	११
३१५.	इस्ट्रून रिदम	पदावली	पूर्वीय ताल / लय	
३१६.	देन	संयोजक	अनि	
३१७.	काउन्ट	क्रियापद	गन्नु	
३१८.	वान	विशेषण	एक / एउटा	
३१९.	टु	विशेषण	दुई	
३२०.	थ्री	विशेषण	तीन	
३२१.	फोर	विशेषण	चार	
३२२.	इन्ट्री	नाम	प्रवेश	
३२३.	पोज	क्रियापद	विशेष आकृति धारण गर्नु	
३२४.	फिल्म	नाम	चलचित्र	
३२५.	पोस्टर	नाम	पर्चा / हुलाकी	
३२६.	सिरियस	विशेषण	गम्भीर	
३२७.	सिरियस गाइज	पदावली	गम्भीर केटाहरु	
३२८.	टिकेट	नाम	टिकट	४
३२९.	इन्भल्भ	क्रियापद	समावेश हुनु	
३३०.	पर्सनल	विशेषण	व्यक्तिगत	
३३१.	प्रपर्टी	नाम	सम्पत्ति	
३३२.	रिलेसन	नाम	सम्बन्ध	
३३३.	ब्याक	नाम	पिठिउँ	
३३४.	बोन	नाम	हड्डी	
३३५.	डिसकस	क्रियापद	छलफल गर्नु	
३३६.	हेल्प	क्रियापद	सहयोग गर्नु	
३३७.	सरी	नाम	खेद / माफी	
३३८.	फ्रेन्ड	नाम	साथी	
३३९.	सो	क्रियायोगी	यतिको	
३४०.	द्याट फाइन	वाक्य	त्यो ठिक छ	
३४१.	स्टेप	नाम	कदम / खुट्किलो	
३४२.	डन्ट टिच हिम	वाक्य	उसलाई नछोऊ	२
३४३.	आई वान यु	वाक्य	म तिमीलाई चाहन्छु	
३४४.	गो अवे	पदावली	टाढा जाऊ	२
३४५.	मिस अन्डस्ट्यानिड	नाम	गलत बुझाइ	२
३४६.	जस्ट	क्रियाविशेषण	भर्खर	
३४७.	माइन्ड इट	क्रियापद	याद राख	
३४८.	लिसन	क्रियापद	सुन्नु / सुन	
३४९.	जिरो	विशेषण	शून्य	

३५०.	फाइनेन्स	नाम	अर्थ / रकम	
३५१.	टेन्सन	नाम	तनाव	
३५२.	टिम	नाम	टोली / समूह	
३५३.	डन्ट वरी	क्रियापद	चिन्ता नगर	
३५४.	डेट	नाम	मिति	
३५५.	टर्चर	विशेषण	यातना	
३५६.	थैङ्क यु सो मच अङ्कल	वाक्य	धेर धेरै धन्यवाद काका	२
३५७.	फर योर सपोर्ट	पदावली	तपाईंको समर्थनको लागि	
३५८.	आई एम भेरी ग्रेटफुल	वाक्य	म धेरै आभारी छु	
३५९.	सियोर अङ्कल	पदावली	कसम काका	
३६०.	विजनेशमेन	नाम	व्यापारी	
३६१.	गार्जेन	नाम	अभिभावक	
३६२.	वान साइटेड	क्रियायोगी	एकतर्फी	
३६३.	लभ	नाम	माया	
३६४.	यु आर	सर्वनाम	हामी	
३६५.	अल मोस्ट	क्रियायोगी	लगभग	
३६६.	म्याड	विशेषण	पागल / बौलाहा	
३६७.	एक्सडेन्ट	नाम	दुर्घटना	३
३६८.	क्रोनिकल	विशेषण	एकदम पुरानो	
३६९.	स्टेज	नाम	अवस्था	
३७०.	रेविज	नाम	करड	
३७१.	आई विल हेल्प यू	वाक्य	म तिमी / तपाईंलाई सहयोग गर्नेछु	३
३७२.	आई एम भेरी ह्याप्पी	वाक्य	म धेरै खुसी छु	
३७३.	कार	नाम	मोटर / सानो गाडी	
३७४.	पर्सनल कार	नाम	व्यक्तिगत सवारी साधन	
३७५.	जीप	नाम	मोटर / सानो गाडी	२
३७६.	ड्राइभिड	क्रियापद	हाँक्नु	
३७७.	स्टप	क्रियापद	रोक्नु	
३७८.	नो इन्ट्री	नाम	प्रवेश निषेध	
३७९.	एक्सलेटर	नाम	गतिवर्धक	
३८०.	बाइक	नाम	मोटर साइकल	
३८१.	नर्भस	क्रियापद	आत्तिनु	
३८२.	आई फिल भेरी गिल्टी	वाक्य	मैले धेरै दोषी महसुस गरें	
३८३.	फियोन्सी	नाम	मङ्गोत्तर	२
३८४.	स्ट्याब्लिस	नाम	स्थापना	
३८५.	हस्पिटल	नाम	अस्पताल	
३८६.	अप्रेसन	नाम	शल्यक्रिया	
३८७.	वोन	विशेषण	आफ्नो	

३८८.	ट्रान्सप्लान्ट	नाम	प्रत्यारोपण	
३८९.	ट्रिटमेन्ट	नाम	उपचार	
३९०.	लेट्स होप	क्रियापद	आशा गरौं	
३९१.	सेभ	क्रियापद	बचाउनु	
३९२.	शो	क्रियापद	देखाउनु	
३९३.	द ग्रान्ड शो	पदावली	भव्य रूपले देखाउनु	
३९४.	ग्रान्ड	विशेषण	भव्य	
३९५.	हिरो	नाम	नायक	५
३९६.	फिल	क्रियापद	महसुस गर्नु	
३९७.	ह्याप्पी	विशेषण	खुसी	
३९८.	ग्रेटफुल	विशेषण	आभारी	
३९९.	माई	विशेषण	मेरो	
४००.	गड	नाम	भगवान्	
४०१.	यू	सर्वनाम	तिमी / तपाईं	
४०२.	आउट	क्रियाविशेषण	बाहिर	
४०३.	ओभर	क्रियापद	सकिनु	
४०४.	डे	नाम	दिन	२
४०५.	फाइन	क्रियापद	ठिक छ	
४०६.	बिकमिड	क्रियापद	बन्नु / हुनु	
४०७.	गिल्टी	विशेषण	आभारी	
४०८.	अड्कल	नाम	काका	२

उल्लिखित तालिका अनुसार 'दर्पण छाँया २' चलचित्रका कलाकारहरूले यस चलचित्रको सुरुआतदेखि अन्त्यसम्मको अवधिमा जम्मा ४०८ ओटा अङ्ग्रेजी कोडहरूको प्रयोग गरिएको पाइएको छ जसमा पनि प्रोग्राम र प्लिज शब्दको प्रयोग अधिक १८/१८ पटकसम्म गरिएको देखिन्छ । यसैगरी बर्थ डे शब्दको प्रयोग ११ पटक, कलेज, आइड्या, एक्सक्युज मी आदि शब्द १०/१० पटक आवृत्ति भएका छन् । यस चलचित्रमा सिनियर शब्द ९ पटक, स्टुडेन्ट र ड्रेस शब्द ८/८ पटक, प्रिपिरेसन र एक्सिडेन्ट शब्द ७/७ पटक दोहोरिएका छन् । त्यसैगरी सर, ओ, कम्पनी र चेकअप शब्द ६/६ पटक, प्रिन्सिपल, क्यान्टिन, न्युज, म्युजिक, मी, थैड्क यु, डक्टर, हिरो जस्ता शब्दहरू ५/५ पटक आवृत्ति भएका छन् । ग्रुप, रिर्हसल, ब्रेकिड, कार्टुन, टेन्सन, बाई द वोए, टिम, स्पोन्सर, प्रपोजल, एडभान्स, टाइम, प्रोबलम, ककटेल पार्टी, केस, भिजा, पासपोर्ट र टिकेट आदि शब्दहरूको ४/४ पटक यस चलचित्रमा आवृत्ति देख्न सकिन्छ । त्यस्तै ओके, जुब्ली, रोमान्स, डान्स, म्युजिकल, गिफ्ट, सेकेन्ड, हेन्ड, नर्भस, हेल्थ, इमोसनल, ग्यादरिड, अकेजन, भिडियो, अरेस्ट, वेलकम, केक, बेस्टफ्रेंड, एक्सिडेन्ट र आई विल हेल्प यु जस्ता शब्दहरू ३/३ पटक दोहोरिएका छन् । इन्भिटेशन, मुड, ब्रेक, रिलेशन, एस, गोल्डेन, हट, इयर, सरी, स्टाइल, ट्राई गर्ल, हेयर, पिन,

विजनेश, डिसिजन, हाल्फ, प्राइज, इमोसनल, यु, डिपोजिट, आई एम सरी, सल्भ, ग्लामराइज, डन्ट ओरी, इन्ट्रड्युज, गाइज, स्क्रिप्ट, राइटर, कम अन, स्पेशल, मेडिकल, फूल, चार्ज, आई मिन, बिल, फोकस, हेल्प, इरिटेड, गुड बाई, अड्कल, फायल, डन्ट टच हिम, गो अवे, मिस अन्डस्ट्यानिड, थैड्क यु सो मच अड्कल, जीप, फियोन्सी र डे जस्ता शब्दहरु यस चलचित्रमा २/२ पटक आवृत्ती भएका छन् भने यहा उल्लेख नभएका तर तालिकामा रहेका अन्य शब्दहरु एक पटक मात्र आएका छन् । यसरी आवृत्ति भएका सम्पूर्ण शब्दहरुलाई हेर्दा नाम शब्दहरु अधिक मात्रामा दाहोरिएको पाइएको छ । त्यसपछि विशेषण, क्रियापद, पदावली र सिङ्गो उपवाक्य पनि आवृत्ति सङ्ख्या भएको देखिएको छ ।

अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणबारे प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकका धारणाको व्याख्या :

‘दक्षिणा’ र ‘दर्पण छाया २’ चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण बारे अध्ययन मतावलीको प्रयोग गरिएको थियो । उक्त मतावलीमा प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकलाई प्रतिक्रिया व्यक्त गर्न लगाई १० जना व्यक्तिहरुको प्रतिक्रियालाई आधार मानिएको छ । प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकले ‘दक्षिणा’ र ‘दर्पण छाया २’ चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणबारे विभिन्न धारणा व्यक्त गरिएको पाइयो । ती धारणालाई मतावली अनुसार तालिका बनाई सहमत दर्शकको संख्या प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५:

अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणबारे प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकका धारणा :

क्र.सं.	कोडमिश्रणका कारण	सहमत व्यक्ति संख्या	सहमत व्यक्ति संख्या
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभि प्रभावकारी हुने भएकाले	१०	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले	८	२
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन	६	४
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा प्रभावकारी भाषा भएकाले	९	१
५.	अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले	७	३
६.	नेपाली भाषामा प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण	१०	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले	१०	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन	७	३
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न	६	४
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न	७	३

माथिको तालिकामा 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणबारे प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकका सहमतियुक्त धारणालाई समावेश गरिएको छ । प्राज्ञिक व्यक्ति तथा दर्शकले उक्त चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणबारे प्रस्तुत गरेको धारणालाई आधार मानेर चलचित्रको व्याख्या र विश्लेषण निम्नानुसार गरिएको छ :

खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभिभावकारी हुने भएकाले संसारका प्रचलित भाषा र साहित्यमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । यही कारणले 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा कोडमिश्रणको यस कारणमा १० जना व्यक्तिले सहमति रहेको प्रतिक्रिया जनाएका छन् । चलचित्रकै उदाहरणलाई प्रस्तुत गर्दा 'सबै केटाहरु क्यान्टिनमा जम्मा भएका छन्' - क्यान्टिन भन्नुको सट्टामा चमेना गृह भन्दा त्यति प्रभावकारी हुँदैन । अतः विश्वभाषाका रूपमा प्रचलित अङ्ग्रेजी भाषाले प्रयोग प्रचलनमा प्रभावकारी बनाउँदै ल्याएकोमा यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

चलचित्रमा प्रयोग गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु (कथावस्तु) अभिव्यक्त गर्न सक्ने दक्ष पात्रको प्रयोग गर्नाले यस चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा कोडमिश्रणको यस कारणमा ८ जना व्यक्तिले सहमतियुक्त प्रतिक्रिया जनाएका छन् । चलचित्रमा पाश्चात्य चलचित्र लेखन सिद्धान्त र उक्त सिद्धान्त प्रस्तुत गर्नुका साथै ग्रहण गर्न सक्ने पात्रको प्रयोग गरिएकाले अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य रूपलाई निरन्तरता दिने क्रममा यस चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा कोडमिश्रणको यस कारणमा ६ जना व्यक्तिले सहमति जनाएका छन् । मानिसले एउटा भाषा मात्र प्रयोग गरेर व्यवहार सञ्चालन गर्न असम्भव प्रायः भइसकेको छ । शिक्षित अशिक्षित सबैमा नजानिँदो ढङ्गले अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण हुने गरेकोपाइन्छ । कथ्य नेपालीमा प्रशस्त मात्रामा अङ्ग्रेजी भाषिक कोड प्रयोग हुने हुनाले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा प्रभावकारी भाषा भएकाले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण स्वाभाविक रूपमा भएको पाइन्छ । चलचित्रमा कोडमिश्रणको यस कारणमा ९ जना व्यक्तिले सहमति जनाएका छन् । अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको विश्वव्यापी चासो, भाषिक प्रतिष्ठाको भाषा र ज्ञानको स्रोतभाषा बन्दै गएको अवस्थामा यी चलचित्रमा पनि अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

कतिपय अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा बढी कृत्रिमता हुने भएकाले यस चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको यस कारणका ७ जना व्यक्तिले सहमतियुक्त धारणा प्रस्तुत गरेका छन् । अङ्ग्रेजी भाषिक शब्दहरु आम नेपाली जनमानसमा सहजै रूपमा प्रचलन हुन थालिसकेको छ । नेपाली भाषीहरुको अङ्ग्रेजी भाषाको व्यावहारिक प्रचलनका कारण यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

नेपाली भाषामा प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको यस कारणमा १० जना व्यक्तिले आफ्नो सहमतियुक्त धारणा राखेका छन् । विज्ञान र प्रविधिको विकासका कारण भाषामा नयाँ नयाँ शब्दहरु निर्माण हुने र त्यसलाई अङ्ग्रेजी भाषाले आफ्नो रूपमा चाँडै स्वीकार गर्ने तर

नेपाली भाषामा तिनीहरूको समानार्थी विकल्पका शब्द नहुने र ती शब्द नेपाली भाषामा प्राविधिक शब्द बन्न बढी समय लाग्ने गर्दछ । सूचना, सञ्चार र प्रविधिको विश्वव्यापीकरणले नेपालीकरण गरिएका शब्दभन्दा अङ्ग्रेजी शब्दलाई नै प्रयोग प्रचलनमा बढी उपयोग गर्ने गर्दछन् । प्रयोग प्रचलनमा रहेका शब्दले नै लेख्य साहित्यमा पनि स्थान पाउने हुनाले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएका कारणले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा कोडमिश्रणको यस कारणमा १० जना व्यक्तिले आफ्नो सहमतियुक्त धारणा व्यक्त गरेका छन् । लेखकको अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको व्यावहारिक भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । व्यक्तिले आफ्नो भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमताअनुसार नै भाषाको प्रयोग प्रचलन गर्ने गर्दछ । उक्त प्रयोग प्रचलनलाई आफ्नो लेख्य भाषामा पनि सहजै रूपमा व्यक्त गर्ने हुनाले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण रहेको पाइन्छ ।

भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिने क्रममा पनि यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ । चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको यस कारणमा ७ जना व्यक्ति सहमत भएका छन् । भाषाले सूचना सम्प्रेषण गर्ने कार्य गर्दछ । एकै अभिव्यक्तिमा एकभन्दा बढी भाषाका कोडहरूको प्रयोग गर्नाले अभिव्यक्तिमा आकर्षण देखापर्ने हुनाले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न लेखकले यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडको प्रयोग गरेको पाइन्छ । चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको यस कारणमा ६ जना व्यक्ति सहमत भएका छन् । विश्व भाषाका रूपमा प्रचलित अङ्ग्रेजी भाषा विद्यालय तथा विश्वविद्यालयका विभिन्न तहमा पढाइ हुने गर्दछ । बढ्दो अङ्ग्रेजी शिक्षाको प्रभाव र यसप्रति मान्छेको भुकाव बढ्दो क्रममा रहेकाले यी चलचित्रमा पनि स्वाभाविक रूपमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको देखिन्छ ।

चलचित्रमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण पनि यी चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको कारणमा ७ जना व्यक्तिले सहमति जनाएका छन् । चलचित्रमा परम्परित मूल्य मान्यताभन्दा विकेन्द्रीकृत बहुलवादी एवम् सापेक्ष खण्डित र व्यक्तिपरक सिद्धान्तका आधारमा चलचित्र निर्माण गर्दा भाषिक पक्षमा पनि प्रभाव पर्न जान्छ, जसको परिणामस्वरूप चलचित्रमा अङ्ग्रेजी तथा अन्य भाषाको पनि कोडमिश्रण हुने गर्दछ । नेपाली चलचित्रमा उत्तरआधुनिकतावादको चर्चा, परिचर्चा र विकासमा टेवा पुऱ्याउने स्वयम् निर्माता एवम् निर्देशकको यस चलचित्रमा सहज र स्वाभाविक रूपमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रण भएको पाइन्छ ।

अध्याय पाँच :

निष्कर्ष र सुभावहरू

निष्कर्ष :

संसारमा विज्ञान र प्रविधिको विकास सँगसँगै सञ्चारका साधन एवम् इमेल, इन्टरनेटको सुविधाले गर्दा संसार नै एउटा आँगन बनेको छ । विश्वव्यापीकरणको मान्यतासँगै विभिन्न विकासले गर्दा एक देशबाट अर्को देशमा मानिसहरू सहजै आवतजावत गर्ने भएकाले भाषामा पनि मिश्रण आएको पाइन्छ । कुनै एकभाषाका कोडहरू विभिन्न समय, सन्दर्भ र अवस्थामा अर्को भाषा (दोस्रो भाषा) मा मिसिएर आएको पाइन्छ । अन्य भाषाको तुलनाका अङ्ग्रेजी भाषा विश्वले मान्यता दिएको भाषा भएकाले यो भाषाको प्रभाव जताततै रहेको पाइन्छ । नेपाली भाषा तथा साहित्यमा पनि अङ्ग्रेजी भाषाका कोडहरूको मिश्रण सबै विधा तथा क्षेत्रमा रहेको छ ।

चलचित्र, सिनेमा वा फिल्म एक प्रकारको सञ्चार माध्यम हो जसमा चलने चित्र र आवाजको प्रयोग गरेर कथालाई प्रस्तुत गरिन्छ । संसारभरका मानिसहरू मनोरञ्जनका लागि चलचित्र हेर्दछन् । धेरैजसो चलचित्रहरू यसरी बनाइन्छ कि ठुला पर्दा भएका सिनेमाघर वा चलचित्र भवनमा देखाउन सकियोस् (Wikipedia) । सञ्चारको एउटा माध्यमको रूपमा लिइएको चलचित्र विधाले सूचना, ज्ञान तथा मनोरञ्जनको पाटो सागाल्दै आएको छ । समाज तथा राष्ट्रमा घटेका घटनालाई पनि चलचित्रको विषय बनाउन सकिन्छ । समाज परिवर्तन गर्ने द्रुततर संवाहक चलचित्रलाई मान्न सकिन्छ । त्यसमा पनि वर्तमान समयमा प्रविधिको बढ्दो प्रयोगले मानिसहरूले आफ्नै घरको आफ्नै कोठामा बसीबसी युट्युबको सहायताले आफूलाई मन परेको चलचित्र हेरी ज्ञान तथा मनोरञ्जन लिन सक्ने स्थिति रहेको छ । वर्तमान समयमा बढ्दो जनसंख्या र शहरीकरणको वृद्धि भएकै कारण चलचित्रकर्मीले बजारमा माग भएबमोजिमका विषयवस्तु छनोट गरी चलचित्र निर्माण र प्रदर्शन गरेको पाइन्छ । तिनै निर्माण र प्रदर्शन भई बजारमा आएका चलचित्रको उच्च विकास तथा विस्तारको खोज अध्ययन गर्दै जाँदा नेपाली चलचित्र क्षेत्रका अत्यन्तै सफल र चर्चित चलचित्रकर्मी, निर्माता, लेखक, कलाकार, गीतकार तथा कुशल निर्देशक तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशन गरिएका दुई 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अभिनित कलाकारले प्रयोग गरेका भाषामा अङ्ग्रेजी कोड भाषाको अध्ययन विश्लेषण गरिएको छ ।

प्रदर्शन भइसकेका ती दुई चलचित्रहरूले मनोरञ्जनात्मक कार्य साथै समाजमा घटेका वा समय सापेक्ष परिवर्तन भएका विषयलाई पनि उत्तिकै प्राथमिकताका साथ दर्शकहरूसामु ल्याइएको पाइन्छ । चलचित्र 'दक्षिणा' ले आफूलाई शिक्षादीक्षा दिई सफल जीवनयापन गराउन अहोरात्र खटिने कर्तव्यनिष्ठ गुरुप्रति गरिनु पर्ने गुरुभक्तिभाव हामीले कहिल्यै बिसर्नु हुँदैन भन्ने भाव व्यक्त गरिएको छ । यस्तो मार्मिक विषयवस्तु चलचित्रमा रहे तापनि चलचित्रको केही अंशमा भने रमाइलो

हास्यव्यङ्ग्यको स्वाद पनि पाउन सकिन्छ, जसले चलचित्रलाई रोचक, आनन्दित पारेको छ। त्यसैगरी 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा पुराना सर्जकहरुलाई कहिल्यै बिर्सनु हुँदैन, नेपाली मौलिक संस्कृति तथा पुराना लोकबाजाको संरक्षण गर्नुपर्ने भाव रमाइलो प्रस्तुतिबाट देखाइएको पाइएको छ। प्रदर्शन भइसकेका ती दुई चलचित्रहरुका पात्र वा कलाकारले प्रयोग गर्ने भाषामा भने विशुद्ध नेपाली नरहेको पाइएको छ। नेपाली कथानक चलचित्र भनिए तापनि यी चलचित्रका पात्रहरुले नेपाली भाषाको प्रयोगसगैँ समय समयमा अङ्ग्रेजी कोडहरुको समेत प्रयोग गर्ने गरिएको पाइएको छ, जसलाई भाषिक अध्ययनका क्षेत्रमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रण भन्ने गरिन्छ।

तिनै अङ्ग्रेजी कोडहरुको अध्ययन गर्ने सिलसिलामा यहाँ कलाकार, लेखक, गीतकार, निर्माता तथा निर्देशक तुलसी घिमिरेद्वारा निर्देशन गरिएका चलचित्रहरुमध्येबाट जम्मा दुई ओटा प्रतिनिधि चलचित्रहरुको अध्ययन गरिएको छ जहाँ अधिक मात्रामा चलचित्रमा अभिनित कलाकारहरुले अङ्ग्रेजी कोडको प्रयोग गर्ने गरेको प्रस्ट देखिन्छ। ती प्रतिनिधि दुई चलचित्र 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' का कलाकारहरुले प्रयोग गर्ने तिनै अङ्ग्रेजी कोडहरुको प्रयोग सङ्ख्याको चर्चा गर्ने प्रयास यहाँ गरिएको छ :

'दक्षिणा' चलचित्रमा चलचित्र सुरु भएदेखि चलचित्रको अन्त्यसम्ममा जम्मा १५८ ओटा शब्दहरु प्रयोग भएका छन् जसमा विजनेश शब्दको प्रयोग सबैभन्दा बढी १५ पटकसम्म प्रयोग गरिएको देखिन्छ। यसैगरी पार्टी शब्द १३ पटक, जिरो शब्द ११ पटक, थ्याडक्यू शब्द १० पटक, स्टुडेन्ट शब्द ९ पटक दोहोरिएको पाइएको छ भने अन्य अङ्ग्रेजी कोड भाषाको पनि उल्लेख्य प्रयोग पाइएको छ। प्रयोग गरिएका ती कोडहरुमा पदवर्गका आधारमा नाम विशेषणका अलवा संयोजक, विस्मयादिबोधक जस्ता शब्दहरु पनि प्रयोगमा ल्याउने गरेको पाइएको छ।

यसैगरी अर्को नेपाली चलचित्र 'दर्पण छाँया २' मा अघिल्लो चलचित्र 'दक्षिणा' भन्दा बढी अङ्ग्रेजी कोड भाषाको प्रयोग गर्ने गरिएको पाइएको छ। यस चलचित्रमा जम्मा ४०८ ओटा अङ्ग्रेजी कोड भाषाको प्रयोग गरिएको र उक्त अङ्ग्रेजी कोड भाषामा पनि सबैभन्दा प्रोग्राम र प्लिज शब्दको प्रयोग अधिक १८/१८ पटकसम्म गरिएको देखिन्छ। यसैगरी बर्थ डे शब्दको प्रयोग ११ पटक, कलेज, आइड्या, एक्सक्युज मी आदि शब्द १०/१० पटक आवृत्ति भएका छन्। यस चलचित्रमा सिनियर शब्द ९ पटक, स्टुडेन्ट र ड्रेस शब्द ८/८ पटकसम्म प्रयोग गर्ने गरिएको पाइएको छ। यस्ता भाषिक कोडहरुमा प्रायः नाम, विशेषण जस्ता पदवर्गरूपी शब्दहरुको आवृत्ति बढी पाइएको छ।

वर्तमान समयमा नेपाली चलचित्रमा प्रयोग गरिने भाषा नेपाली शुद्ध भाषा नभएर यसमा विभिन्न भाषाबाट प्रेरित भई त्यस्ता भाषाका कोडहरूको मिश्रण पाइएको छ । यस्ता भाषिक कोडहरूको अधिक प्रयोग चलचित्रमा गर्दा अधिकांश दर्शकले नबुझ्ने समस्या रहेको पाइन्छ । यसरी सन्देशात्मक तथा मनोरञ्जनात्मक उद्देश्यले बनाइएको नेपाली चलचित्रमा विशुद्ध नेपाली भाषाको प्रयोग गरिएको अवस्था खासै पाइदैन या छैन । नेपाली कथानक चलचित्र भनेर प्रचार प्रसार गरिए तापनि चलचित्रभित्र अधिक मात्रामा अङ्ग्रेजी भाषिक कोड पाइनुले चलचित्र आशा गरिएको भन्दा खासै प्रभावकारी नरहेको पाइएको छ ।

चलचित्रमा कलाकारले बीचबीचमा प्रयोग गर्ने यस्ता अङ्ग्रेजी कोडहरू चलचित्रकर्मी स्वयम्ले बुझे पनि सबै वर्गका दर्शक सोतालाई भने बुझ्न गाह्रो हुने गरेको देखिन्छ । अङ्ग्रेजी भाषिक कोडहरूसबैका नेपाली रूप नेपाली शब्दकोशमा नपाइए तापनि यसको प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ । यस्ता नेपाली रूप नै नभएका शब्दहरू प्रयोग गर्ने गरिएको पाइए तापनि अन्य भाषा तथा अङ्ग्रेजी कोडहरूको प्रयोगको सवालमा भने सबैले सहज तवरबाट बोध गर्न सक्ने भाषाको प्रयोगगरी चलचित्र प्रदर्शनमा ल्याउन सकेँ चलचित्र सुनमा सुगन्ध थपे भै हुनाका साथै उच्चस्तरीय र जनमैत्री चलचित्रका रूपमा समेत कहलिन सक्ने देखिन्छ ।

उपयोगिता :

प्रस्तुत अध्ययन सामाजिक भाषावैज्ञानिक अध्ययन हो । यस अध्ययनबाट प्राप्त निष्कर्षलाई प्रत्यक्ष रूपमा कक्षाकोठामा शिक्षण गर्न नसकिए तापनि केही शैक्षणिक उपयोगिताहरू प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

नीतिगत तह :

प्रस्तुत अध्ययनका निष्कर्षहरू नीतिगत तहमा उपयोगी देखिन्छन् । प्रस्तुत अध्ययनबाट भाषा पाठ्यक्रम, भाषा पाठ्यपुस्तक र नीति निर्माणमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने देखिन्छ । नेपाली भाषाको आधुनिकीकरणमा देखापरेका नवीन प्रयोग र प्रचलनहरूको जानकारीका निम्ति यस शोध प्रबन्धका निष्कर्षहरू उपयोगी देखिन्छन् । त्यसैले नीति निर्माणका निम्ति यो शोध प्रबन्ध दूरगामी महत्वको देखिन्छ ।

प्रयोगगत तह :

प्रस्तुत शोध प्रबन्धले नेपाली भाषामा देखापरेको अङ्ग्रेजी भाषाको प्रभावलाई प्रस्तुत गरेको छ । त्यसैले नेपाली भाषामा अङ्ग्रेजी भाषाको प्रभाव र मिश्रणका बारेमा विद्यार्थीलाई ज्ञान दिनुका साथै शिक्षक, प्राध्यापकहरूलाई नेपाली भाषा शिक्षणका क्रममा यसले महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने

देखिन्छ । नेपाली भाषामा देखापरेको अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययनबाट शिक्षक र विद्यार्थी दुवैले नेपाली भाषाको वर्तमान स्वरूपमा अङ्ग्रेजी भाषाको प्रभाव र प्रयोगका बारेमा जानकारी हासिल गर्न र सन्दर्भ सामग्रीको रूपमन प्रयोग गर्न सक्ने देखिन्छ । त्यसैगरी नेपाली चलचित्रमा भाषिक शैली संरचनाको अध्ययन अध्यापन गर्ने लेखक, दर्शक, शिक्षक तथा विद्यार्थी सबैलाईसहयोग पुग्ने देखिन्छ । कोडमिश्रण सम्बन्धी पुरातनवादी दृष्टिकोण अर्थात् एक भाषामा शिक्षण गर्दा अर्को भाषामा प्रयोग गर्न हुन्न भन्ने मान्यताको परित्याग गरी बहुभाषिक समाजमा यसलाई स्वाभाविक प्रक्रियाको रूपमा स्वीकारी शिक्षण गर्न सहयोग पुग्ने देखिन्छ । भाषा सम्प्रेषणको माध्यम हो, भाषा परिवर्तनशील हुन्छ र भाषा जटिलताबाट सरलतर्फ उन्मुख हुन्छ भन्ने भाषाका विशेषताहरूलाई उदाहरणार्थ प्रस्तुत गर्न शिक्षण कार्यमा यस अध्ययनले सहयोग गर्ने देखिन्छ । प्रस्तुत अध्ययनले नेपाली भाषामा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको अध्ययन गर्ने सामाजिक भाषावैज्ञानिक आधार प्रदान गर्दछ । प्रस्तुत अध्ययन प्रतिवेदन भाषामा कोडमिश्रणका कारणहरू खोज्न प्रयोग गरिन्छ ।

सुझावहरू :

प्रस्तुत शोधको निष्कर्षपश्चात् अनुसन्धान कार्यबाट सम्बन्धित विषयमा नयाँ नयाँ तथ्यहरू पत्ता लगाउनका साथै त्यस्ता विषयहरूमा अझ थप अनुसन्धानका लागि निम्न सुझावहरू दिन सकिन्छ :

- (क) नेपाली कथानक चलचित्रमा अङ्ग्रेजी कोडहरूको प्रयोग गर्ने गरिएको भए पनि सबै वर्गले बोध र सामान्यीकरण गर्न सक्ने कोडहरूको प्रयोग गर्दा राम्रो सुनिने ,
- (ख) अङ्ग्रेजी कोडहरूको प्रयोग गर्दा दाहोरो अर्थ नलाग्ने तथा अर्थपूर्ण कोडहरूको मात्र प्रयोग गर्दा प्रभावकारी हुने ,
- (ग) एउटै अङ्ग्रेजी कोडहरू पटक पटक दाहोऱ्याएर प्रयोग गर्नुको सट्टामा मानक नेपाली मौलिक र सामाजिक शब्दहरूको प्रयोग गरी चलचित्र निर्माण गरे जनमैत्री र विश्वसनीय हुने,
- (घ) सन्देशात्मक तथा मनोरञ्जनात्मक चलचित्र नै भए पनि गीतको मात्रालाई केही कम गरेर जानकारी तथा सूचनालाई नै केही विस्तार गर्दै चलचित्र प्रदर्शनमा ल्याए सुनमा सुगन्ध हुने,
- (ङ) मनोरञ्जनका नाममा चलचित्रमा प्रयोग गरिने गीत सङ्गीतमा पाश्चात्य सङ्गीतकै प्रयोग गरिनु पर्छ भन्ने मान्यतालाई जोड नदिई आफ्नै मौलिक संस्कार, संस्कृति र आफ्नो पनलेभरिएका गीत सङ्गीतहरूलाई विशेष प्राथमिताका साथ प्रयोग गर्न सके

अति उत्तम देखिने,

(च) चलचित्रमा एउटा कलाको नाम मात्र नभएर यो असङ्ख्य कलाहरूको सौन्दर्यात्मक, भावनात्मक, सन्देशात्मक, चित्रात्मक, कलात्मक समूह भएकाले चलचित्रका निर्देशकले हास्य व्यङ्ग्यको पाटोलाई सही ठाउँमा प्रयोग गर्न सक्दा चलचित्र हेर्दा अल्छी लाग्दो नहुने ।

भावी अध्ययनका सम्भावित शीर्षकहरू :

- (क) नेपाली भाषिक चलचित्रको कथावस्तु लेखनमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययन,
- (ख) नेपाली चलचित्रका गीतहरूमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययन,
- (ग) अन्य भाषिक चलचित्रमा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययन,
- (घ) आधुनिक नेपाली गीतमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोड मिश्रणको अध्ययन,
- (ङ) नेपाली भाषिक समाजमा हुने अन्य भाषाका कोड मिश्रणका अध्ययन ।

सन्दर्भ ग्रन्थसूची

- ❖ कटवाल, सरोज (२०७३), *रुकमाङ्गद कटवालको आत्मकथामा प्रयुक्त अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अध्ययन*, कीर्तिपुर : नेपाली केन्द्रीय भाषाशिक्षा विभाग त्रि.वि. (एमएड तहको अप्रकाशित शोधपत्र) ।
- ❖ ढकाल, भवानीप्रसाद (२०६९), *अन्तर्मनको यात्रा संस्मरणात्मक कृतिमा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको अध्ययन* (अप्रकाशित एम.एड.शोधपत्र), कीर्तिपुर : केन्द्रीय भाषाशिक्षा विभाग, त्रि.वि ।
- ❖ तुम्बाहाड, मोहनकुमार (२००९), *इङ्लिस एण्ड नेपाली कोड मिक्सिङ्ग इन लिम्बू ल्याङ्गवेज*, मोरङ :अङ्ग्रेजी शिक्षा विभाग, सुकुना बहुमुखी क्याम्पस (स्नातकोत्तर शोधपत्र) ।
- ❖ न्यौपाने, सुभाषचन्द्र (२०७०), *नेपाली नाटक र चलचित्र सिद्धान्त*, धरान सुनसरी : एन्.बी.डी. प्रकाशन ।
- ❖ पन्धाक, पद्मादेवी (२०७२), *लिम्बू लोकगीत पालाममा नेपाली कोडमिश्रण*,इटहरी सुनसरी : जनताबहुमुखी क्याम्पस (एम.एड. तहको अप्रकाशित शोधपत्र) ।
- ❖ पौडेल, गोपाल (२०७०), *सजिलो उपन्यासमा प्रयुक्त कोडमिश्रण*, कीर्तिपुर : नेपाली केन्द्रीय विभाग (स्नातकोत्तर तहमा प्रस्तुत शोधपत्र) ।
- ❖ बराल, रविकृष्ण (सन् २००५), *इङ्लिस कोड मिक्सिङ्ग इन नेपाली सिनेमा*,कीर्तिपुर : अङ्ग्रेजी शिक्षा केन्द्रीय विभाग (स्नातकोत्तर तहमा प्रस्तुत शोधपत्र) ।
- ❖ भण्डारी, पारसमणि र सालिकराम पौड्याल (२०७२), *सामाजिक भाषाविज्ञान र मनोभाषा विज्ञान*, भोटाहिटी, काठमाडौँ : विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।
- ❖ लिम्बू, टीकादेवी (२०७०), *इङ्लिस एण्ड नेपाली कोड मिक्सिङ्ग इन न्युज बुलेटिन (सन् २०१५)* मा प्रयुक्तकोड मिश्रणको अध्ययन,तेह्रथुम : म्यागलुङ क्याम्पस (स्नातकोत्तर तहमा प्रस्तुत शोधपत्र) ।
- ❖ लिम्बू, सनमाया (२०७३), *लाटो पहाड कथा सङ्ग्रहमा प्रयुक्त कोड मिश्रणको अध्ययन*, इटहरी, सुनसरी :जनता बहुमुखी क्याम्पस (एमएड तहको अप्रकाशित शोधपत्र) ।
- ❖ वाग्ले, काशीराम (२०७३), *खुशी आत्मसंस्मरणमा अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणको अध्ययन*, त्रि.वि, कीर्तिपुर : काठमाडौँ ।
- ❖ सिटौला, सीता (२०६५), *इङ्लिस कोड मिक्सिङ्ग इन द राजधानी एण्ड द कान्तिपूर डेली*,त्रि.वि, कीर्तिपुर : काठमाण्डौँ, शिक्षाशास्त्र विभाग, (स्नातकोत्तर तहमा प्रस्तुत शोधपत्र) ।

मतावली

आदरणीय दर्शकज्यू

यो मतावली स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपा शि ५९८ पाठ्यांशको अनुसन्धानात्मक उद्देश्य पूरा गर्ने प्रयोजनका लागि 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणको विषयमा दर्शक अभिमत लिन प्रस्तुत गरिएको छ । नेपाली भाषिक चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका विषयमा नेपाली भाषा शिक्षा विभागका आदरणीय गुरु नवीनकुमार शर्माको प्राज्ञिक निर्देशनमा रही यो अध्ययन अगाडि बढेको छ । यस अध्ययन कार्यक्रममा यहाँको रचनात्मक सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । कृपया मतावलीमा प्रस्तुत 'दक्षिणा' र 'दर्पण छाँया २' चलचित्रमा अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारणहरूमध्ये तपाईं सहमत हुनु भएका कारणहरूमा रेजा ( ) चिह्न र सहमत नहुनु भएका कारणहरूमा रेजा (X) चिह्न लगाउनुहोस् ।

राजन थापा

दर्शक : १

नाम : सूर्यमणि निरौला

ठेगाना : इटहरी-३, सुनसरी

संलग्नता : प्रबन्ध निर्देशक, शिखर एकेडेमी, इटहरी, सुनसरी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरुपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रुपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : २

नाम : सन्दिप घिमिरे

ठेगाना : इटहरी-३, सुनसरी

संलग्नता : शिक्षण

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभिभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ३

नाम : निशान खत्री

ठेगाना : इटहरी-१७, सुनसरी

संलग्नता : पत्रकारिता / शिक्षण

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभिभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ४

नाम : योवन ठकाल

ठेगाना : इटहरी-२, सुनसरी

संलग्नता : शिक्षण (सहायक प्रधानाध्यापक), पशुपति इङ्लिस बोर्डिङ स्कुल, इटहरी, सुनसरी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ५

नाम : कौशिला कटवाल

ठेगाना : इटहरी-३, सुनसरी

संलग्नता : शिक्षण

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभिभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ६

नाम : अर्जुन तामाङ

ठेगाना : बराहक्षेत्र-३, सुनसरी

संलग्नता : शिक्षण (सहायक प्रधानाध्यापक), शिखर एकेडेमी, इटहरी, सुनसरी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ७

नाम : साजन जिमी

ठेगाना : इटहरी-२, सुनसरी

संलग्नता : विद्यार्थी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ८
नाम : येसिका डाँगी
ठेगाना : सुन्दरहरैँचा-४, मोरङ
संलग्नता : विद्यार्थी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : ९

नाम : लुङ्मा लिम्बू

ठेगाना : इटहरी-२, सुनसरी

संलग्नता : विद्यार्थी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अभिभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

दर्शक : १०

नाम : जेनिशा राई

ठेगाना : इटहरी-३, सुनसरी

संलग्नता : विद्यार्थी

क्र.सं.	अङ्ग्रेजी भाषिक कोडमिश्रणका कारण	प्रतिक्रिया
१.	खास सन्दर्भ वा विषयवस्तुलाई नेपाली भाषामा भन्दा अङ्ग्रेजी भाषामा व्यक्त गर्दा अझ प्रभावकारी हुने भएकाले ।	
२.	चलचित्रमा प्रस्तुत गरिएको विषयवस्तुको गहनता र उक्त विषयवस्तु अभिव्यक्त गर्न सक्ने बौद्धिक पात्रको प्रयोग गर्नाले ।	×
३.	अहिलेको बहुभाषिक समाजमा नेपाली कथ्य स्वरूपलाई निरन्तरता दिन ।	
४.	सञ्चारको विश्वव्यापीकरणले अङ्ग्रेजी भाषा तुलनात्मक रूपमा प्रभावकारी भाषा भएकाले ।	
५.	निश्चित अङ्ग्रेजी भाषिक सन्दर्भ नेपालीकरण गर्दा कृत्रिमता हुने भएकाले ।	×
६.	नेपाली भाषामा कतिपय प्राविधिक र अन्य शब्दको अभावका कारण ।	
७.	लेखकको अङ्ग्रेजी भाषिक पृष्ठभूमि र प्राज्ञिक क्षमता उच्च भएकाले ।	
८.	भाषिक सम्प्रेषणमा विविधता दिन ।	
९.	अङ्ग्रेजी भाषाप्रतिको समयको मागलाई सम्बोधन गर्न ।	×
१०.	साहित्यमा उत्तरआधुनिकतावादको प्रभावका कारण साहित्यमा भिन्न प्रवृत्तिको भाषिकपन प्रस्तुत गर्न ।	

व्यक्तिवृत्त

शोधार्थीको नाम: राजन थापा

जन्मस्थान : इटहरी-३, सुनसरी

जन्ममिति : २०४९/०२/०७

माता : जानुका थापा

पिता : बलबहादुर थापा

राष्ट्रता : नेपाली

धर्म : हिन्दू

वैवाहिक स्थिति : विवाहित

श्रीमतीको नाम : कौशिला कटवाल थापा

सम्पर्क ठेगाना : इटहरी उ.न.पा.-३, सुनसरी

शैक्षिक योग्यता:स्नातकोत्तर दोस्रो वर्ष (अध्ययनरत)

संलग्नता : शिक्षण (शिखर एकेडेमी)

कम्प्युटर सम्बन्धी सीप तथा तालिम : ३ महिने आधारभूत कम्प्युटर तालिम

.....
हस्ताक्षर